

ΔΩΔΕΚΑ ΕΝ ΑΝΔΡΩ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

ΜΕΤ' ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΣΙΓΙΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Περὶ τῶν ἐν Ἄνδρῳ μοναστηρίων τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, τοῦ Παντοκράτορος καὶ τῆς παρὰ τὰ Ἀποίκια Ἁγίας Μαρίνης διελάβομεν ἀλλοχοῦ ἐν ἰδίοις φρονίσμασι¹, λίαν δὲ προσεχῶς δημοσιεύομεν ἔκτενεις μελέτας περὶ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ μονῶν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς ἐπικεκλημένης Ἁγίας, τῆς Παναχράντου καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἰς τὰ Σόρα. Ἐν τῇ μετὰ χεῖρας μελέτῃ πραγματευόμεθα περὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἄνδρῳ μονῶν, δώδεκα τὸν ἀριθμόν, ἧτοι περὶ τῶν μονῶν Ἁγίου Ἀντωνίου, Ζωοδόχου Πηγῆς εἰς τὴν Φυρρόην, Λαύρας ἢ Ἁγίου Ἀθανασίου, Ἁγίου Λεοντίου, Φιλετρῶν, Ἀληνοῦ, Ἁγίας Μαρίνης Κατακόιλου, Ἁγίας Μονῆς, Ἁγίας Ζώνης, Παναγίας Παλατιανῆς, Ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ Τρομαρχίων. Κατὰ ταῦτα, αἱ ἐν Ἄνδρῳ μοναί, αἱ γνωσταὶ τοῦλάχιστον εἰς τὸν γράφοντα, ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς δέκα καὶ ὀκτώ.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τῆς παλαιστάτης ταύτης ἐν Ἄνδρῳ Βυζαντινῆς μονῆς, ἡ ὁποία ἦτο γυναικεία, δὲν σφίξεται πλέον σήμερον οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὁ ἀκραιφνῶς βυζαντινοῦ ρυθμοῦ ναός, ὅστις ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 1141. Κεῖται παρὰ τὸ χωρίον Βουνὶ τοῦ Κορθίου.

Ἐπαυσε δ' ὑφισταμένη ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1659, ὅτε, ἀρχιερατεύοντος ἐν Ἄνδρῳ τοῦ Αὐξεντίου², διελύθη αὕτη, καθ' ἃ

¹ Δ. Π. Πασχάλη, Τὸ ἐν Ἄνδρῳ γυναικεῖον μοναστήριον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, μετ' εἰκόνων καὶ ἀνεκδότων ἐγγράφων. Ἐν Ἀθήναις, 1930.— Ἡ ἐν Γαυρείῳ τῆς Ἄνδρου μονῆ τοῦ Παντοκράτορος καὶ τρία ἀνέκδοτα περὶ αὐτῆς σιγίλλια Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ Ῥαφαήλ Β', οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. Ἐδημοσιεύθη ἐν περιοδ. «Θεολογία», τ. Ι' (1932), σ. 213-229 καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει.— Μονὴ Ἁγίας Μαρίνης Ἀποικίων. «Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», ἔτ. ΙΑ' (1935), σ. 29-47.

² Περὶ τοῦ Ἄνδρου Αὐξεντίου Παρόδου βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Ἀναγραφὴ χρονολογικῆ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ ἀπὸ Ζωίλου (362) μέχρι Μητροφάνους (†1889) καὶ εἰδήσεις ἱστορικαὶ περὶ αὐτῶν, ἐν περιοδ. «Θεολογία», τ. Δ' (1926), σ. 283-5 καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει. βλ. ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Ἄνδρου Αὐξεντίου καὶ ἐν «Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ», τ. ΙΘ', σ. 737. ἐν λ.

πληροφορούμεθα ἐξ ἐγγράφου ἐπὶ μεμβράνης σωζομένου ἐν τῷ κειμηλιοφυλακείῳ τῆς μονῆς Παναγράντου, εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθον καὶ τὰ κτήματα τοῦ μονυδρίου τούτου, ὅπερ σήμερον εἶνε μετόχιον τῆς ὡς εἴρηται μονῆς Παναγράντου. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπὶ διφθέρας ἐγγραφον ἔχει ὡδε:

† Ἐπειδὴ καὶ πρὸ καιροῦ νὰ ἦτον ἓνα μοναστήρι γηναίκιο εἰς τὸ μέρος τοῦ ἄνω κάστρου λεγόμενον Ἅγιος Ἀντώνιος, εἰς τὸ ὁποῖον μοναστήρι ἐκατικοῦσαν καλογρηαῖς μερικαῖς καὶ ἐκηβερνοῦσαν καὶ τὰ ἀφιερομένα πράγματα ὁποῦ ἀφίερον οἱ παλαιοὶ καὶ ἤχαν καὶ ἱερέα καὶ ἱεροῦργα τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου, ὅμως τότε θεοῦ θέλοντος ἀπέθαναν ἢ καλογρηαῖς καὶ ἐπάρθησαν καὶ δὲν ἀπόμειναν ἀρεξὲς δύο, αἱ ὁποῖαι μὴ δυνάμεναι κυβερνήσαι μήτε τὸν ναόν, μήτε τὰ πράγματα, ἀλλὰ ἐπήγεσαν πάντα σὲ φθορά, ἤλθαν ἔμπροσθεν τοῦ πανιερωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη κυρ Αὐξεντίου, παρόντων τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ χρυσιμοτάτων ἀρχόντων καὶ ἔκαμαν παρέτησιν λέγοντας πῶς δὲν ποροῦν νὰ κάθονται νὰ μονάζουν εἰς τὸ αὐτὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ πάνε ὁποῦ τοὺς ἤθελε φανῆ. Τὴν σήμερον γενομένης Συνόδου παρὰ τοῦ πανιερωτάτου αὐθεντός καὶ δεσπότη ἀρχιεπισκόπου κυρ Αὐξεντίου καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ χρυσιμοτάτων ἀρχόντων, γνώμη κοινῇ ἀποφασίσαμεν ὅπως τὸ αὐτὸ Μοναστήριον νὰ τὸ δόσωμεν εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Παναγράντου νὰ τὸ ἔχουν καὶ νὰ τὸ ἐξουσιάζουν, νὰ κυβερνοῦν τὰ πράγματα καὶ νὰ ἱεροῦργοῦν καὶ τὸν Ἅγιον καὶ νὰ μνημονέβουν τοὺς κτήτορας, καὶ νὰ πληρόνουν καὶ τὸ χαράτζι τὸ αὐθεντικό, μὴ δυναμένου τινὸς ἐναντιωθῆναι, ἐπειδὴ καὶ νὰ ἔγινεν μὲ γνώμην ὄλην κάτω κάστρου καὶ ἄνω κάστρου. Ὅθεν εἰς βαιβέωσιν ἔγινεν τὸ παρὸν γράμμα συμφωνικὸν εἰς ἀσφάλειαν.

Κατὰ τὸ ,αχνθ', ἰανουαρίου κε'.

† Ὁ ἄνδρου Αὐξέντιος

† οἰκονόμος ἄνδρου	Λεονάρδος Καΐρης	παπᾶ Νικόλαος
† σακελλάριος ἄνδρου	Ἀλέξανδρος Ἀθανάσιος	πα'': ἰω: πα'': Μάρκου
† σκευοφιλαξ ἄνδρου	Ἰω. Σκαλιστήρης	πα'': ἰω: ταπόντες
† χαρτοφύλαξ ἄνδρου	Δημήτριος Πολέμης	πα'': ἀγνουσιῆς
† πρωτεκδικος ἄνδρου	Τζάνες Ταπόντες	πα'': ἰω: Κεραμᾶς
† ὑπερενθάμιος ἄνδρου	Αὐγουσιῆς Ταπόντες	πα'': Ἰω: Ξένος
† λογοθέτης ἄνδρου	πεικᾶς Ταπόντες	πα'': Νικ. Κρασᾶς
† πρωτονοτάριος ἄνδρου	βασιλεῖος λογοθέτης	πα'': γιάκοιμος φίρις
† ὑπομνηματογράφων ἄνδρου	Μιχαήλ Τελαγραμάτικας	πα'': ἰω: Καλογρίδης
	αὐγουσιῆς ταπόντες	πα'': Νικ. π'': Μαθᾶ
	Γιανούλης	

Ἄλλαι περὶ τῆς μονῆς ταύτης τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου πληροφοραὶ δὲν σῶζονται.

ΜΟΝΥΔΡΙΟΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΥΡΡΟΗΝ

Περὶ τοῦ μονυδρίου τούτου δὲν ἔχομεν ἄλλας πληροφορίας, πλὴν ἐκείνων, τὰς ὁποίας δυνάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν ἐκ τῶν ἐπομένων δύο ἀνεκδότων ἔγγράφων. Ἐκ σημειωμάτων δὲ μόνον, σφζομένων ἐν τῷ κώδικι τῆς ἐν Γαυρείῳ μονῆς Ἁγίας μανθάνομεν, ὅτι τὸ μονύδριον τοῦτο, Παναγία Φυρρογία κοινῶς ὀνομαζόμενον, ἔκειτο παρὰ τὸ χωρίον Ὑψηλοῦ τοῦ τ. δῆμου Ἄνδρου, ἄνωθεν τοῦ Νιμποργιοῦ. Οὐδὲν σφζεται σήμερον ἐκ τοῦ μονυδρίου τούτου ἢ μόνον τὰ ἔρειπια τοῦ ναοῦ, μήκους ὅσον 6 μέτρων, μετὰ τῶν μαρμαρίνων παραστάδων, καλῶς ἐπεξεργασμένων. Ἄλλοτε μετόχιον τῆς προμνησθείσης ἐν Γαυρείῳ μονῆς τῆς Ἁγίας, περιῆλθεν ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου εἰς ἰδιωτικὰς χεῖρας. Τὰ προαναφερθέντα περὶ τοῦ μονυδρίου τούτου ἔγγραφα ἔχουσιν ὡδε:

α φ π γ', μηνὸς σελτεμβρίου κα'.

† προκαθημένου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς ἄνδρου καὶ τῶν τιμιωτάτων ἀρχόντων τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων. σύμεων ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης παρουσίας καὶ τῆς κερὰ ἀνέξας ποτὲ συμβίας τοῦ μακαρίτου μαστρο παυλῆ διαπούλη, θέλοντας καὶ αὐτηνῆς ὅτι μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου τὸ μοναστήριον ὅπου ἔκτισα εἰς τὴν παναγίαν τὴν λεγομένην ζωοδόχον πηγὴν εἰς τὴν φυρρὴν νὰ εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας εἰς τὴν καυροράχην μὲ εἶ τι πράγματα ἔλαβον ἀπὸ τὴν ἄνω κερὰ ἀνέξαν, καθὼς εἶναι γραμμένα εἰς τὴν γραφὴν τῆς καντζελαρίας καὶ τῆς σὺνοδικῆς καὶ καθὼς ἐμίλει καὶ τὸ χωγγέτι, πληρόνοντας τὰ δικαιώματα τῆς ἄνωθεν κερὰ ἀνέξας ἕως τὴν ζωὴν της, καὶ εἰς τὸν θάνατον αὐτῆς καὶ ἐμοῦ νὰ εἶναι κληρονόμος τὸ ἄνωθεν μοναστήριον τῆς ἁγίας ἐλεύθερα καὶ νὰ πληρόνει τῆς ἐπισκοπῆς κάθε ἔτος κερὶ λίτρες μία· καὶ ὅσα ὀνόματα εἶναι γραμμένα εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ζωοδόχου πηγῆς νὰ γραφῶσιν καὶ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας, νὰ μνημονεύονται μὲ τοῦτο νὰ κάθημαι ὅσο ποῦ θέλω εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον, νὰ μὴν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ με διασεισῆ ἕως τὴν ζωὴν μου, καὶ τὰ ὄουχα μου νὰ εἶναι τῆς ἐξουσίας μου ἕως τὴν ζωὴν μου, καὶ εἰς τὸν θάνατόν μου εἶ τι εὐθετῶσιν εἰς τὸ κελίον μου νὰ εἶναι τῆς ἁγίας· εἰς δὲ τόπον καὶ βαιβέωσιν ἔγραψα τὸ παρὸν μὲ τὸ ἴδιόν μου χέρι.

ἐγὼ σύμεων ἱερομόναχος καὶ στέργω τὰ ἄνωθεν.

† ταπεινὸς ἐπίσκοπος ἄνδρου Γαβριήλ¹.

†

εγο νικολος κοκος μαρτιρας ισ τα ανοθε γραμενα

¹ Περὶ τοῦ Ἄνδρου Γαβριήλ βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Ἀναγραφὴ χρονολογικῆ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων ἐν Ἄνδρῳ, τευχ. Α', ἐν Ἀθήναις 1926, σ. 10 κ. ἔ.

εγω παντελῶς καλονὰς μάρτιρας εἰς τὰ ανωθεν γεγραμμένα.

εγο νηκολας θαιοδορακη μαρτηρο τα ανοθεν.

εγω ιω'': μιχαλη καρικας μαρτηρο εἰς τὰ ανωθεν.

† εγο λεονάρδος κοτήλης μαρτηρο στα ανοθεν

† *Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, ἀμήν. 1589.*

Ἔστοντας ὅτι ἡ καλογραῖα τοῦ ποτε μαστρο Παυλῆ Διαπούλη ἠθέλησε νὰ ἐβγάλει τὸν ἱερομόναχον παπὰ κῦρ Σιμεὼν ἀπὸ τὸ μοναστήρι ὅπου ἔκτισεν ὁ αὐτὸς ἱερομόναχος εἰς τὴν Φιρόῃ, ἐπῆρε συνάρχωντας καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπήγασιν καὶ ἀπέκοψαν τοὺς κόπους τοῦ ἱερομονάχου, τοὺς ὁποίους ἔστειλεν ὁ μεγαλειότατος αὐθέντης μισερ Ἰαντώνης Καβαλούρης, γουβερναδόρος καὶ ἐμίνης τῆς Ἄνδρου, οἱ ὅποιοι ἦσαν κῦρ Ἰωάννης Κόστος, καὶ κῦρ Νικόλας Θεοδωράκη, καὶ μαστρο Ἰωάννης Κουλούρης, καὶ μαστρο Σταμάτης Μάκρης, κῦρ Μιχάλης τῆς Ἀσημίνας, καὶ κῦρ Φίλιπος Μαμάις· καὶ εἶδαν καὶ ἀπόκοψαν εἷ τι κόπους ἔκαμεν ὁ ἱερομόναχος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· καὶ ἐπήγαν ἄσπρα χιλιάδες τρεῖς· καὶ δι' αὐτὸ θέλει ἡ αὐτὴ καλογραῖα νὰ στέκει τὸ ἀνωθεν περιβόλι εἰς τὰ χέρια τοῦ αὐτοῦ ἱερομοναχοῦ νὰ τὸ ἔχει εἰς παντοτινά, καθὼς εἶναι γραμμένο εἰς τὴν καντζελαρία, καὶ νὰ μὴν ἤμπορεῖ τινὰς νὰ τὸν ἐπειράξει, μήτε ἐδικός, μήτε ξένος, μοναχὰ νὰ εἶναι βέβαιον καὶ ἀσάλευτο τὸ αὐτὸ ψυχικό, ὡς καθὼς τὸ εἶχαν καὶ μετὰ τὸν μακαρίτη τὸν ἄνδρα τῆς δοσμένο· καὶ νὰ πέρνει ἡ καλογραῖα τὰ ἡμισὴ ἀπὸ εἴτι κάμει τὸ περιβόλι αὐτὸ εἰς τὴν ζωὴν τῆς, καὶ μετὰ τὴν θανάην τῆς νὰ μὴν ἔχει τινὰς νὰ κάμει εἰς αὐτό, μόνον νὰ εἶναι τοῦ ἀνωθι ἱερομοναχοῦ νὰ τοὺς μνημονεύει αὐτούς, καὶ τοὺς αὐτῶν συγγενεῖς καὶ τὴν θυγατέρα τῆς τὴν Ἐρήνη· καὶ μετὰ τὴν θανάην τοῦ αὐτοῦ ἱερομοναχοῦ νὰ τὸ ἀφίνει εἰς ὅπιον ἱερομόναχον θέλει· καὶ νὰ στέκει παντοτινά τὸ αὐτὸ μοναστήρι εἰς μνημόσυνον αὐτῶν· καὶ νὰ πληρώνει τοῦ κουμάντου διὰ τέλος ἄσπρο ἓν καὶ τοῦ σερ Γιακουμῆ Τελαγραμάτικα ἄσπρο ἓνα· καὶ διὰ βεβαίωσιν τῆς παρούσης στέργει ὀμπρὸς εἰς τοὺς τιμιωτάτους ἄρχοντας τοὺς ὑπογεγραμμένους.

Εγο αντωνις καβαλουρις . . . . .

Ἐγὼ ἀντώνης ἀθηναῖος παρακληθεῖς ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἔγραψα.

Ἐστερξαν νὰ κάμουν καὶ χοτζέτι εἰς τὸν καθῆ.

ΜΟΝΗ ΛΑΥΡΑΣ Ἡ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ἡ μονὴ τῆς Λαύρας, ὀνομαζομένη καὶ μονὴ Ἁγίου Ἀθανασίου, τῷ ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἐτιμᾶτο ὁ ἓν αὐτῇ ναός, ἤκμασε πρὸ τοῦ 1581, κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ἔπαυσε ὑφισταμένη. Ἡ θέσις, ἐφ' ἧς ἠγειρετο, λέγεται

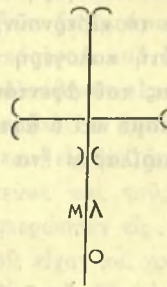

Λαυριαῖς, κειμένη ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Κατακοίλου. Εὗρηται δὲ κατὰ ταύτην πλούσια κοιτάσματα σιδήρου καὶ ἄλλων μεταλλευμάτων. Τὸ μοναστήριον ἐλέγετο καὶ Ἁγία Μονὴ στὶς Λαυριαῖς.

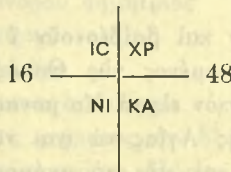
Οὐδὲν σχεδὸν σήμερον σφάζεται ἐκ τῆς μονῆς ταύτης, ἥτις κατάκειται ἤδη εἰς ἐρείπια, ἱκανὴν καταλαμβάνοντα ἑκτασιν. Ἐγειρετο δ' ὁ ναὸς τῆς μονῆς ταύτης μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπειᾶς, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῶν σφριζομένων λειψάνων αὐτοῦ. Εὗρηται μεταξύ αὐτῶν πλεῖστα πάλλευκα μάρμαρα μετ' ἀναγλύφων ἀνθεμίων καὶ ἄλλων λίαν εὐτέχνως εἰργασμένων παραστάσεων. Πολλὰ τῶν μαρμάρων τούτων ἀνῆκον προδῆλως εἰς παλαιότατον ναόν. Μεταξὺ ἄλλων σφίζονται κιονόκρανα Βυζαντιακῆς τεχνοτροπίας καὶ πολλὰ τεμάχια κιόνων ἱκανῶς εὐμεγέθη, ἕνια μῆκους ὅσον δύο περίπου μέτρων. Ἄλλα τεμάχια κιόνων καὶ κιονοκράνων κατάκεινται φύρδην κατεσπαρμένα εἰς συντρίμματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πιθανῶς κατὰ τὴν θέσιν ταύτην ὑπῆρχεν ἀρχαῖον τέμενος, εἰς ὃ ἀνῆκον πολλὰ τῶν μαρμάρων τούτων, ἔξ ὧν πλεῖστα, κίονες καὶ ἐπιστύλια, μετεφέρθησαν οὐ πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ χωρίον Κατακοίλον, χρησιμοποιοιθέντα εἰς τὸν αὐτόθι ἐγεγθέντα ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἐν τῇ μεσαίᾳ θύρᾳ τοῦ ναοῦ ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου εὗρηται κεχαραγμένη ἡ ἑξῆς κεφαλαιώδεις γράμμασιν ἐπιγραφή:

Ἡσαΐου, Ἀνθίμου ἱερομονάχων 1628. Καὶ τὸ μονόγραμμα Μιχαῆλος;

Ἄνωθεν δὲ τῆς πύλης τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ναοῦ ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή:

Δέησις τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Νεοφύτου ἱερομονάχου.

Καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται μετεφέρθησαν τελευταῖον καὶ ἐνετειχίσθησαν εἰς τὴν μεσαίαν θύραν τοῦ προμνησθέντος ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς Κατάκοilon.

Σημειωτέον ὅτι ἡ εἴσοδος καὶ παραμονὴ ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς μονῆς ταύτης δὲν εἶνε ἀπληλαγμένη κινδύνων, διότι τοῖχοι ἱκανῶν μέτρων ὕψους ἐπικρέμανται ἐτοιμόρροποι. Πιθανῶς καὶ ἄλλαι, ἀρχαιότεραι αὗται, ἐπιγραφαὶ εὔρηγται ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἀλλὰ κατὰ τὴν μετάβασιν ἡμῶν αὐτόθι πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἐστεροῦμεθα τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἐξερεύνησιν μέσων.

Ἡ Λαύρα εἶνε ἤδη μετόχιον τῆς μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς ἐπικεκλημένης Ἁγίας, ἣν καὶ μόνην εὐθύνει ἡ καταστροφὴ τοῦ ὠραίου ναοῦ.

Σφύζεται δὲ περὶ τῆς μονῆς τῆς Λαύρας ἐν τῷ κειμηλιοφυλακείῳ τῆς μονῆς Ἁγίας τὸ ἐξῆς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1571, ἀνέκδοτον τυγχάνον καὶ δημοσιευόμενον ὧδε τηρουμένης πιστῶς τῆς γραφῆς τοῦ ἀρχετύπου.

αφοά, ἰοῦνάριος κ'.

† Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἁμῆν. εἰς τὴν Ἄντρον εἰς τὴν Κατάκηνον εἰς τοῦ κῆρ Θεοῦ Πάγια τὸ σπῆτην ἔμπροσθεν τῶν κάτωθεν γεγραμμένον ἄξιόπιστον μάρτηρον, ἦγον ὁ αὐτὸς κῆρ Θεοῦ Πάγιας... ἕνα κομάτην χοράφην εἰς ταις Λαβριῆς εἰς τὴν ἁγίαν μονήν, καὶ φαίνετέ του ἦγοῦν τοῦ αὐτοῦ κῆρ Θεοῦ νὰ τὸ ἀφήσῃ διὰ τὴν ψυχὴν του εἰς τὸ μοναστήρι, ἦγον εἰς τὴν Ἁγίαν τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Μονήν, εἰς τὰ δύο μοναστήρια νὰ τὸ ἔχουν οἱ αὐτοὶ καλογέρη τῆς Ἁγίας ὅπου θέλουν εὐρήσκεσταιν, νὰ τὸ κοπιάζουν νὰ τὸ κίβερνοῦν, καὶ τὰ ἰσοδήματα τοῦ αὐτοῦ χοραφίτου... νὰ τὰ ἔχουν ἡ αὐτὴ καλογέρη καὶ κανενὸς νὰ μὴν χρεοστοῦν νὰ δίνουν λογαριασμόν, δίνοντας τοῦ ἀφεντότοπου μία λίτρα καιρίν, καθὸς λέγι καὶ τὸ ἄλλο χαρτὶ ὅπου ἔκαμε καὶ ὁ ἀφεντότοπος· καὶ εἰς τοῦτο μολογᾷ ὁ αὐτὸς κῆρ Θεοῦ τὸ πὸς ἔπαιρίλαβεν ἕνα δονκάτον ἄπο τοὺς καλογέρους τοῦ μοναστήριου τῆς Ἁγίας . . . . .

. . . . .
καὶ κανένας ἄπο τοὺς κληρονόμους ὅπου θέλουν εἶσταιν νὰ μὴν ἦμπορῇ νὰ τοὺς διασῆσι μὶδὲ ἄπο τοὺς ἀφαινότοπους· καὶ ἦτις ἤθελαῖν ἐβρεθῆν νὰ τοὺς διασῆσει νὰ ἔχοι τὴν κατάραν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Ἁγίας καὶ ἐμοῦ τοῦ ἀμάρτόλου.

καὶ εἰς τοῦτον δίνουν καὶ βαίβερνοῦν ἰ διὸ μερίδες ἄντάμα καὶ... ἔστοντας αὐτὸς ὁ ἀνο γεγραμμένος κῆρ Θεοῦς ἦγοῦν ὁ γέρος ὅπου τοῦ ἐφάνιστι καὶ ἔδοκαίτο ψυχὴκὸν εἰς τὰ δύο μοναστήρια· δίνῃ καὶ παραδῆνι εἰς τοὺς αὐτοὺς κάλογερούς τῆς Ἁγίας νὰ ἴναι νίκοχειρέι νὰ δουλέβουν τὴν Ἁγίαν Μονήν νὰ ἔχομέν καὶ μῆς τὸ μνήμοσινο μας μὲ τὰ παιδιὰ μας ἄντάμα: ἀκόμῃ ὁ ἀνοθεν κῆρ Θεοῦς ἀτζί νὰ μαντῆνίρι τὰ ἀνοθεν γεγραμμένα.

καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλέσαμεν καὶ τοὺς ἀξιόπιστοὺς μάρτυροὺς σὲρ Νικόλο Τελαβόγια καὶ κὺρ Θωμαῆς Πάγιας καὶ κὺρ Τούντας Πάγιας.

Ἰερομόναχος Νέοφιτος γράφει τὰ ἀνόθεν.

Φέρεται κάτωθεν καὶ ἄλλη τις διὰ λατινικῶν χαρακτήρων δυσδιάγνωστος ὑπογραφή, προστίθενται δὲ καὶ ὀλίγα τινὰ λίαν δυσανάγνωστα.

Ἐκ παραδόσεως ἄδεται, ὅτι ἡ ἐν Κατακοίλῳ μονὴ αὕτη οὕσα ποτὲ μετόχιον τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας προσέλαβεν ἐκ ταύτης τὸ ὄνομα, καλουμένη καὶ αὕτη Λαύρα. Ἄλλ' ἡ παράδοσις, δημιουργηθεῖσα ἐκ τῆς ὁμωνυμίας, δὲν φαίνεται στηριζομένη ἐπὶ τῶν πραγμάτων. Ὄνομάσθη δ' ἡ μονὴ προδήλως ἐκ τοῦ τοπωνυμικοῦ Λαυριές, δι' οὗ καλεῖται ἡ θέσις, ἐφ' ἧς ἐγείρεται ἡ μονή.

Μέχρι τοῦ 1830 διέμενον ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Λαύρας, ἀποστελλόμενοι ἐκ τῆς μονῆς Ἀγίας ἕως δέκα μοναχοί, τελουῦντες καθημερινὴν ἐν τῷ σφζομένῳ ἕως τότε παρ' ἀκολουθίαν καὶ καταγινόμενοι κυρίως εἰς τὴν μεταξοτροφίαν. Ἐκτοτε ὅμως παρημελήθη, καίτοι τὰ κτήματα αὐτοῦ εἶνε εὐφορα καὶ λίαν προσοδοφόρα, καὶ ὁ ὄρωτος τρουλλωτὸς καὶ μαρμάρινος ναὸς του ἀφέθη ἐξ ἀβελτηρίας τῶν καλογήρων τῆς Ἀγίας νὰ καταρῥεύσῃ εἰς σωρὸν ἐρειπίων.

ΜΟΝΥΔΡΙΟΝ ΑΓΙΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Περὶ τοῦ μονυδρίου τούτου σφζεται ἐν τῷ κώδικι τῆς μονῆς Παναχράντου τὸ ἐξῆς πρακτικόν¹:

1625. Ἐστοντας ποτὲ νὰ ἦτον ἕνα μοναστηράκι ὀνομαζόμενον τοῦ ἀγίου λεοντίου πλησίον τοῦ παλαιοῦ κάστρου καὶ νὰ ἕκατοικοῦσαν εἰς αὐτὸ πατέρες ἱερομόναχοι καὶ μοναχοὶ ἀκολούθησεν εἰς αὐτοὺς ποτὲ ἕναν καιρὸν θανατηφόρος νόσος καὶ μὴ δυνάμενοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔμειναν κιβερνήσαι πλέον ἀπὸ τὰ πολλὰ βάρη εἶπον τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἀρχιερέα τοῦ τότε καιροῦ· ὅθεν ὁ ἀρχιερεὺς ἐσινάθηρσε τὸ ἱερατεῖον καὶ τοὺς τιμιωτάτους ἀρχόντους κοινῇ γνόμενῃ ἀποφασίσαντες νὰ τὸ ἀφιερῶσιν εἰς τὴν μονὴν τῆς παναχράντου μετὰ τὰ ἀφιερωθέντα πράγματα ὁποῦ εἶχον οἱ χριστιανοὶ εἰς αὐτὸ ἀφιερομένα, πλὴν ποιοὶ τὰ ἀφιέρωσαν ἐξ ὀνόματος ἄδηλον ἐστὶ ὅτι οὐχέρον γράμματα πλὴν ἴσως καὶ ἐχάθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ὁποῦ τοὺς ἐοηνέθη.

† Ὁ Ἄνδρου Γρηγόριος (;) βεβαίον·

οἰκονόμος ἀνδρου δημήτριος·

δημήτρις καίρης

νικολὸς φολερὸς

θεόκτιστος μοναχὸς στέργω.

καθηγούμενος γεμανὸς καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.

Ἄλλας περὶ τοῦ μονυδρίου τούτου εἰδήσεις δὲν ἔχομεν.

¹ Κώδικος μονῆς Παναχράντου σ. 108.

ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΦΙΛΕΤΡΩΝ

Ἡ μονὴ τῶν Φιλετρῶν (κοινῶς τὰ Φιλετρὰ) κεῖται ἐν τῷ δήμῳ Κορθίῳ, πρὸς Μ. τοῦ ὄρους Ῥάχεως. Διατηρεῖται δ' ἐκ τοῦ μοναστηρίου τούτου μόνον ἡ ἐκκλησία, ἣτις εἶνε ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν. Εἰς τὸ ὑπέρθυρον ταύτης ἀνάκειται ἐνωκοδομημένη μαρμαρίνη πλάξ, ἔχουσα ἀνάγλυφον σταυρόν, ὑπεράνω τοῦ ὁποίου παρίστανται δύο ὡσαύτως ἀνάγλυφοι περιστεραί. Ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς θύρας σφίζεται ἐντετειχισμένη ἐπιγραφή, καθ' ἣν ὁ ναὸς ἀνωκοδομήθη τῷ 1640, ἀνακαινισθεὶς «δαπάνη καὶ προθυμίᾳ πλείστη ὑπὸ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστου Ἰακώβου τοῦ Καραμάνου». Πρὸ τούτου τὴν μονὴν εἶχεν ἀνακαινίσει ὁ μοναχὸς Μαρτιμιανός, ὅστις καὶ ἀναγνωρισθεὶς κτίτωρ τῆς μονῆς ἀφιέρωσε ταύτην εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου, ἣτις ἦτο ἡ μονὴ τῆς μετανοίας του, τῷ 1632.

Πρὸς τὴν μεσημβρινὴν γωνίαν τῆς μονῆς τῶν Φιλετρῶν ὑψοῦται μέχρι σήμερον πύργος κατερειπωμένος πρὸς προστασίαν αὐτῆς, ἣτις ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ὑφίστατο συνεχέστερον ἐχθρικὰς προσβολὰς ἐκ πειρατικῶν ἰδίως ἐπιδρομῶν.

Ἐν τῇ αὐτῇ τῆς μονῆς ὑπάρχει κρήνη ὕδατος ψυχροτάτου, ἀενάως ῥέοντος. Ἡ μονὴ τῶν Φιλετρῶν δὲν εἶνε ἄποπτος ἀπὸ τῆς θαλάσσης, φαίνεται ὅμως ἡ περὶ αὐτὴν χλοερὰ φυτεία ἐκ συκῶν, ἀμπέλων καὶ ἐλαιῶν, ἐξωραΐζουσα τὸ τοπεῖον. Εἶνε δὲ τὰ Φιλετρὰ καὶ ἡδὴ ἐκ τῶν πλουσιῶν μετοχίων τῆς Παναχράντου, ἐκ τοῦ κώδικος τῆς ὁποίας ἀποσφώζομεν ὧδε τὸ ἐξῆς περὶ αὐτῶν ἀνέκδοτον ἔγγραφον, δημοσιεύοντες καὶ τοῦτο ὡς ἀκριβῶς ἔχει.

† Ὁ ἄνδρου Κύριλλος βεβαιοῖ. 1632.

† Ἐστῶντας καὶ ὁ ἐν μοναχοῖς Μαρτιμιανὸς νὰ εἶχε πρῶτερον τὴν μετάνοιάν του εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου χρόνους 27 καὶ ἐπέκεινα καὶ μὴν ἀναπαύοντας ὁ λογισμὸς του ἵνα εὐρίσκειται εἰς τὴν μετάνοιάν του ἀνεχώρισεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν εἰς τὰ Φιλετρὰ κάμνοντας πολλοὺς κόπους καὶ ἐξοδιάζοντας ὅ,τι εἶχεν ἀνακαινίζοντας τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ κελλία, χωράφια καὶ ἀμπελῶνας καθὼς ὀρώνται· φοβηθῆς δὲ δι' ἄσoron ὄραν τοῦ θανάτου ἐμετήθη ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν προτέραν του μετάνοιαν καὶ ἀφιέρωσεν τὸ αὐτὸ μοναστήριον εἰς τὴν μετάνοιάν του, καθὼς μόνος του τὸ ἀνακαίνησεν μὲ συνδρομὴν φιλοχρίστων χριστιανῶν, μὲ τοῦτο νὰ μνημονεῦται πάντοτε ὁ ῥυθὴς Μαρτιμιανὸς καὶ οἱ ἐπιστάται τοῦ τοιούτου ἔργου· εἶναι οὗτοι Χρουσῆς Ταπόντες, Νικολὸς Ζουριάρης, Γιαννάκης Τρίκης, Δημήτρης Μητρόπουλος. Τὰ χωράφια ὁποῦ ἀφιερώνει εἶναι αὐτά. Τοῦ μοναστηριοῦ τὸ κλεῖσμα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν κοντὰ καθὼς ὑπάρχει· χωράφι ὁποῦ ἔχει ἀγορὰ ἀπὸ Σταματέλον Κοντὸν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· χωράφι ὁποῦ ἔχει ἀγορὰ ἀπὸ ἐπίσκοπον Μακάριον· ἕτερον

χωράφι ὅπου ἔχει ἀγορὰ ἀπὸ Γεώργη Ξένου· τὸ περιβόλι καὶ ἀμπέλι εἰς τὸν ἅγιον Τρύφωνα μέσα καὶ ἔξω χωράφι· ἕτερα ἀκόμη χωράφια εἰς πολλοὺς τόπους· γίδια μικρὰ μεγάλα 100 καὶ πρόβατα 23· ἀκόμη ἀμπέλι ὅπου τὸ ἔχει ἀπὸ τὸν Ῥαβδοκάνη καὶ ἕτερον ἀμπέλι κοντὰ εἰς τὸ μετόχι· βούδια ζευγάρια 2, ἀγελάδες 7. Τὰ ἄνωθεν ἀφιερῶνω ἐγὼ ὁ Μαρτιμιανὸς μοναχὸς μὲ τὴν συνοδείαν μου, τὸν Ἰωάσαφ καὶ τοὺς λοιποὺς, εἰς τὸ μοναστήρι τῆς Παναχράντου. Μάρτυρες Νικολὸς Τελαγραμμάτικας, Κωνσταντῆς Καβαλοῦρης, Νικολὸς Ταπόντες, Δημήτριος Καστέλος, Δημήτρις Καῖρης, Νικολὸς Φολερός.

Μαρτιμιανὸς μοναχὸς στέργω.

Καθηγούμενος Γερμανὸς καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί¹.

ΜΟΝΥΔΡΙΟΝ ΑΛΗΝΟΥ

Τὸ μονύδριον Ἀληνοῦ κεῖται ἐν Κορθίῳ τῆς Ἄνδρου, πρὸς Α. τοῦ ὄρους Ῥάχεως καὶ ὑπεράνω τοῦ γραφικοῦ χωρίου Ἀηδόνια. Ἔχει ἀφθονον πηγὴν ὕδατος, θεωρουμένου ὡς ἰαματικοῦ. Ἐκ τινος ἐν τῷ κώδικι τῆς μονῆς Παναχράντου σημειώματος πληροφορούμεθα ὅτι τὸ μονύδριον Ἀληνοῦ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν μονὴν Παναχράντου τῷ 1664 ὁ κτίτωρ αὐτοῦ Πετικᾶς Ταπόντες. Ἐκτοτε τὸ μονύδριον τοῦτο ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε μετόχιον τῆς Παναχράντου.

Εἶνε δὲ σήμερον τὸ μονύδριον Ἀληνοῦ ἔρημον καὶ κατερειπωμένον, σφζομένου μόνον τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ὅστις πανηγυρίζει τὴν 23 αὐγούστου (ἀπόδ. ἑορτ. Θεοτόκου), πολλῶν συρρεόντων ἐκ τῶν πέριξ χωρίων.

Σφίζονται δ' ἐν τῷ μονυδρίῳ αἱ ἑξῆς ἐπιγραφαί:

Ἐπὶ τοῦ τέμπλου τοῦ ναοῦ:

*Ἔτος ἀπὲ ὀκτωβρ. κ'
Ἐζωγραφίσθη τὸ παρὸν τέμπλον
διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου
τοῦ παροσιωτάτου παπᾶ
κὴρ Νεοφύτου Δελαγραμμάτικα*

Ἐπὶ δὲ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ:

*† Ναὸς πάγκαλος τῆς Θεοτόκου
ἀνεκαιώσθη ἐκ βάρων δι' ἐξόδων
Γαλακτίωνος τοῦ καὶ προηγούμενου
Ἱερομάρκου ἐπονομαζομένου
καὶ Ἀθανασίου σκενοφύλακος
τοῦπύκλην τε Καῖρη
οὗς καὶ φυλάξαις ἀτρώτους πάσης βλάβης
Δέσποινα ἀγνή διὰ παντὸς τοῦ βίου.*

1784 Μαῖου . .

¹ Κώδικος τῆς μονῆς Παναχράντου σ. 91.

Ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναχράντου, παρὰ τὴν ἐπὶ τῆς περιοχῆς τῆς μονῆς θολοσκεπῆ κρήνην, ἐφ' ἧς ἀνάγλυφος ἐπὶ μαρμάρου παράστασις τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, εὗρηται ἐντετειχισμένη μαρμαρίνη πλάξ φέρουσα τήνδε τὴν ἐπιγραφὴν κεφαλαιώδεσι γράμμασιν:

† Ἀνεκαινίσθη τὸ παρὸν Μετόχιον διὰ συνδρομῆς
καὶ ἐξόδων τοῦ παριερωτάτου πρώην Τήνου κυρίου
Νείλου Καΐρη. 1799.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μετεφέρθη εἰς τὴν μονὴν Παναχράντου ἀπὸ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνταῦθα μονύδριον Ἀληνοῦ, ὅπερ ἐπεσκεύασε κατὰ τὸ σημειούμενον ἔτος 1799 ὁ πρώην Τήνου Νεῖλος Καΐρης.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ μονυδρίῳ τούτῳ ἀρχαίων λειψάνων ἀγόμεθα εἰς τὴν ὄχι ἀπίθανον ὑπόθεσιν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ μονυδρίου ἐνδεχόμενον νὰ μὴ εἶνε ξένον πρὸς τὴν ἐν Ἀνδρῶν κρατοῦσαν τὸ πάλαι λατρείαν τοῦ Διονύσου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐτιμᾶτο καὶ ὡς Ληναῖος. Ἴσως εἰς τὴν θέσιν, ἐφ' ἧς ἀνηγέρθη τὸ μονύδριον Ἀληνοῦ, ἢ ἔτι παλαιότερον ὁ ἐν αὐτῷ ναός, νὰ ὑπῆρχε Λήναιον τέμενος. Καὶ δυνατόν μὲν νὰ θεωρηθῇ ἡ λέξις ὡς ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὸ ληνός (=πατητήριον), ἀλλὰ φθογολογικῶς ἡ λέξις προέρχεται μᾶλλον ἐκ τοῦ Λήναιον.

ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ

Ἐν τῷ δήμῳ Κορθίου, παρὰ τὸ Στενὸν καὶ εἰς τὸ βάθος καταφύτου φάραγος κεῖται ἡ Ἁγία Μονή, οὕτω κατ' ἐξοχὴν καλούμενον μονύδριον, ἔχον ὀλίγα κελλῖα ἀκατοίκητα σήμερον καὶ ναὸν ἀφιερωμένον εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου (ἐπέτ. τὴν 8 Σεπτεμβρίου). Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχε πεπαλαιωμένον καὶ σκωληκόβρωτον μνηαῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν γεγραμμένα σημειώσεις τινὲς θανάτου μοναχῶν τῆς Ἁγίας Μονῆς: ἡ παλαιότερα ἀνήγετο εἰς τὸ ἔτος 1692. Ἀνήκει ἤδη ὡς μετόχιον εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου. Ὑπὸ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ὑπάρχουσι μαρμαρίνοι ἀνάγλυφοι πλάκες δικεφάλων αἰτῶν. Καὶ ἐν τῷ μεσονάφῳ δ' ὑπάρχει μαρμαρίνη πλάξ εἰκονίζουσα ὡσαύτως δικέφαλον αἰτόν. Ἐπὶ δὲ τοῦ υπερθύρου τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ:

1795. Χατζῆ Δημήτριη Τόπακα.

Οὗτος κατὰ τὸ σημειούμενον ἔτος ἀνεκαίνισε τὴν στέγην τοῦ ναοῦ.

Ἐν τῇ αὐτῇ κρήνῃ θολωτῇ ἀφθόνου ὕδατος ῥέοντος ἀπὸ τῆς θέσεως Ἁγίου Νικόλαος, ὅσον τέταρτον ὥρας ὑπερθεν τῆς μονῆς, ἔνθα καὶ ὁμώνυμον παλαιότατον παρεκκλήσιον. Ἐπὶ τῆς κρήνης ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ:

Ἡ βρῦσις αὕτη ἦν βλέπετε
 ἐνθάδε δι' ἐξόδων πέφυκε τοῦ
 πανοσιωτάτου προηγουμένου
 Μελετίου Κατοῦ καὶ πίνοντες ἐκ ταύτης
 εὐχεσθε ὅπως τύχη τῆς τοῦ Χριστοῦ
 βασιλείας. 1797.

Τὸ μονύδριον κείμενον παρὰ τὴν θάλασσαν ἐχρησίμεισε πολλάκις ὡς καταφύγιον εἰς ναυαγούς ἢ εἰς τοὺς διὰ μικρῶν ἰστιοφόρων, πνεόντων νοτιῶν ἀνέμων, προσορμιζομένους εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸ ὁμώνυμον ναύλοχον, ἔνθα καὶ ἄφθονον ὕδωρ, ἀπὸ τοῦ ἐγγὺς μονυδρίου ῥέον. Πρὸ τῆς κτίσεως τῆς Εὐαγγελιστρίας ἐν Τήνῳ ἡ Ἁγία Μονὴ ἦτο κέντρον εὐσεβείας τῶν πέριξ νησιωτῶν, καὶ πανήγυρις ἐνταῦθα ἐτελεῖτο, εἰς τὴν ὁποίαν πολλοὶ συνέρρεον προσκνηταί· ἤδη δὲ μόνον οἱ ἐκ Κορθίου εὐλαβεῖς μεταβαίνουνσι κατὰ τὴν ἑορτήν. Πολλὰς δ' ὑποστάς ἐκ τῆς ἐπηρείας τῶν καιρῶν βλάβας ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Μονῆς ἔχει σήμερον ἀνάγκην ἐπειγούσης ἐπισκευῆς, ἵνα μὴ καταρρεύσῃ.

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ Ἡ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ

Παλαιὸν μονύδριον παρὰ τὸν Ἀμόλοχον τοῦ Γαυρείου, ἐν ᾧ, ὡς ἐκ παραδόσεως εἶνε γνωστόν, ἐμόναζον καλογραῖαι. Ἀπὸ πολλοῦ ἐγκαταλειφθὲν καὶ ἐρειπωθὲν κατήντησεν ἀπλοῦν παρεκκλήσιον, ὅπερ καὶ τοῦτο προϊόντος τοῦ χρόνου ἀπασαθρωθὲν ἀνεκαινίσθη τῷ 1909. Σφύζονται τὰ ἐρείπια τοῦ παλαιοῦ ναοῦ, ὅστις ἦτο ἐκτισμένος διὰ μαρμάρων καὶ πωρίων λίθων, οἵτινες ἐξαχθέντες ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὴν ἀνάγεισιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἐνοριακῆς τοῦ χωρίου Ἀμολόχου. Οὐδὲν ἕτερον περὶ τοῦ μονυδρίου τούτου γινώσκομεν, καίτοι οὐχὶ σπανίως γίνεται μνεῖα αὐτοῦ ἐν παλαιοῖς ἐγγράφοις.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς καταθέσεως τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου, ἐπ' ὀνόματι τῆς ὁποίας τιμᾶται τὸ παλαιὸν τοῦτο ἐν Ἄνδρῳ γυναικεῖον μονύδριον, ἐγένετο κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν Πορφυρογεννήτων (919 μ.Χ.), καθ' ὃν χρόνον μετεκομίσθη ἡ Τιμία Ζώνη ἀπὸ τῶν Ζήλων ἢ Ζήλας, ἣτις ἦτο ἐπισκοπὴ τῆς μητροπόλεως Ἀμασειας. Πῶς δ' εὐρέθη ἐκεῖ Κύριος οἶδε. Ἦδη ἡ Ἁγία Ζώνη εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐν τῷ ἀγωνύμῳ ὄρει μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, ἀφιερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Λαζάρου, ὡς σημειοῦται Σερβικοῖς γράμμασιν ὀπισθεν τοῦ Σταυροῦ, ὃν καὶ τοῦτον ἀφιέρωσεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς εἰς τὴν ἡγιασμένην μονήν. Ἔχει δ' ἐπιγραφὴ αὕτη οὕτω: «Λάζαρος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Κνέζης Σερβίας καὶ βασιλεὺς Γραικίας ἀνατίθημι τὸ κραταῖον ὄπλον σὺν τῇ ἀχράντῳ Ζώνῃ τῆς Παναγίας μου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, τῆς βασιλείας μου ἀρα'».

ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΑΛΑΤΙΑΝΗ

Σφίζεται σιγιλλιῶδες γράμμα τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ ἀπὸ Καισαρείας ἔτει 1723 ἀπολυθὲν περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ μονυδρίου Παναγίας τῆς Παλατιανῆς¹. Τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου σφίζεται σιγιλλιῶδες τοῦ ἰδίου ἔτους γράμμα, δι' οὗ ἐλικυροῦνται ἀγροὶ ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ ἀφιερωθέντες τῇ Παναγίῳ Τάφῳ, εἰς ὃν ἀνήκε καὶ ἡ Παναγία Παλατιανῆ². Καταρριπτομένων δὲ πρό τινων ἐτῶν παλαιῶν ἐτοιμορρόπων οἰκημάτων τῆς Παναγίας Παλατιανῆς εὐρέθησαν ἐν δοχείῳ ἐντετειχισμένῳ πάμπολλα χρυσᾶ Βυζαντινὰ νομίσματα, ἰδιοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ ἐνεργοῦντος τὴν κατεδάφισιν.

ΜΟΝΥΔΡΙΟΝ ΑΓΙΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Εὔρηται εἰς τὸ κατὰ δῆμον Ἄνδρου χωρίον Κυπρίνια, ὅπερ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μονυδρίου τούτου.

Οὐδὲν ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης μονῆς σφίζεται σήμερον ἡ ἐκκλησύδριον κοινόν, ὅχι τὸ παλαιόν, ὅπερ ἀφέθη νὰ καταρρεσθῆ, ἀλλ' ἄλλο εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παλαιοῦ ἐγερθέν, ἄνευ τινὸς κόσμου, καὶ τινα περίξ εἰς ἐρείπια κατακείμενα κελλία, εἰς ἃ ἐν παρῳχημένοις καιροῖς διητῶντο ἱκανοὶ καλόγηροι.

Οἱ περὶ τὸ μονύδριον εὐφοροὶ καὶ ὑπὸ δαψιλῶν ὑδάτων ἀρδευόμενοι ἀγροὶ καὶ μέχρι σήμερον ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἅγιον Κυπριανόν, ὄντα μετόχιον ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου τῆς ἐν Ἄρρῳ μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Ἁγίας.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΚΟΙΛΟΥ

Ἰδρῦθη ἡ μονὴ αὕτη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου Διονυσίου Καίρη τοῦ Α' ³ ἐν τῷ χωρίῳ Κατακοίλῳ τοῦ δήμου Ἄρρης, ἐπὶ γραφικῆς θέσεως ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἡρειπωμένος παλαιὸς Βυζαντινὸς ναὸς καὶ πλησίον χειμάρρου, τοῦ ὁποίου τὰ ἀφρίζοντα ὕδατα ἐν χειμῶνι ψαύουσι ῥοχθοῦντα τοὺς τοίχους τοῦ μοναστηρίου.

Δὲν σφίζεται σήμερον ἐκ τῆς μονῆς ταύτης ἡ μέρος μόνον τοῦ περιβόλου ἐκατέρωθεν τῆς πύλης καὶ ἡ ἐκκλησία ἀκέραιος. Ἐπὶ τοῦ υπερθύρου τῆς πύλης τῆς μονῆς, ἄνωθεν τῆς ὁποίας προεξέχει ἀμυντικὴ κόγχη, ἀνάκειται

¹ J. D. Mansi, Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, tom. XXXVII, col. 251-2.

² Καλλινίκου Δελικάνη, Τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχιεποφυλακείου ἐγγραφα πρὸς τὰς ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας... σ. 487. Πλείονα περὶ τῆς Παναγίας Παλατιανῆς βλ. ἐν Δ. Π. Πασχάλη, Χριστιανικὴ Ἄνδρῳ (Andros Sacra), «Δελτίον Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας» ἔτ. 1924 καὶ ἐν ἰδιαίτερω τεύχει, σ. 15-25.

³ Δ. Π. Πασχάλη, Διονύσιος Καίρης ὁ Α', ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου (1719-1748), ἐν περιοδ. Θεολογία, τ. Β' (1924) καὶ ἐν ἰδιαίτερω τεύχει, σ. 1-22.

ἦδε ἡ ἐπιγραφὴ, ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς κεφαλαιώδεις γράμμασιν ἐγγεγλυμμένη κατὰ τὸ Βυζαντιακὸν ἰδιότυπον :

† Μεγαλομάχης ὁ τοῦ Χριστοῦ Μαρίνη
 Ἄνθ' ὃν ἤγειρεν ἐκ βάθρων τὸν σὸν δόμον
 Διονύσιος Καίρης ἀρχιεπίσκοπος
 Ἄνδρου πόλιος πλείστῳ τε δαπάναις εἰς
 κτίσας κοσμήσας οὐδόλως φειδόμενος
 ἀνωλωμάτων εἰς δόξαν σὴν καὶ τιμὴν
 καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ γεννητόρων
 στήθι πρόσθετε τῷ θεῷ καὶ δεσπότῃ
 τοῦ δοῦναι λύσιν ψυχικῶν ἀμαρτιῶν.
 Ἐν ἔτει σωτηρίῳ , αψμβ', ἰουλίου θ'.

Παρὰ τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὑπάρχει ἄλλο μάρμαρον, ἐφ' οὗ εἶνε ἀναγεγλυμμένον οἰκόσημον ἀποτελούμενον ἐκ θυροῦ φέροντος ἐν τῷ μέσῳ λέοντα ὄρθιον ἐστεμμένον. Εἶνε τὸ οἰκόσημον τῆς οἰκογενείας Καίρη. Ὑπερῶν τοῦ οἰκοσήμου ἀναγεγλυμμένη ἐπὶ τοῦ μαρμαροῦ ἡ ἐπιγραφὴ :

Ἄνδρον Διονύσιος
 ὁ τοῦ Μιχαὴλ Καίρη

Παρὰ ταύτην σφύζεται καὶ ἄλλη ἐπιγραφὴ, λατινικὴ αὕτη, ἔχουσα ὧδε :

D. O. M.
Domicilium hoc claustrale
a fundamentis extruxit et
aedificavit illam S Rem :
Dionisius ex praeclarissimo
Cairiarorum genere ortus
archiepiscopus Andrensis
in perpetuam obsque mo-
nimentum. Anno MDCCXLII
aetatis suae quinquagesimo.

Ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἀνάγλυφος ἐπὶ μαρμαροῦ εἰκὼν τῆς Ἁγίας Μαρίνης, ὕψους 0,80, πλάτους 0,50. Ἡ Ἁγία Μαρίνη κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς σφύραν, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς συλλαμβάνει τὸν διάβολον. Ἄνωθεν ἡ ἐπιγραφὴ κεφαλαιώδεις γράμμασιν :

ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ μαρμαρίνου δαπέδου τῆς ἐκκλησίας ἡ χρονολογία 1771 καὶ ὑπ' αὐτὴν ἀνάγλυφος ὁ δικέφαλος αἰετός.

Ἐν τῷ ἱερῷ, δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ, σπήλαιον λελατομημένον, ἐν ᾧ πηγὴ ὕδατος. Ἐξωθεν δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐπὶ τοῦ βορείου αὐτῆς τοίχου, κρήνη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὅθεν προεξέχει κεφαλὴ μαρμαρινὴ λέοντος, ἐξ ἧς ἔρρεε τὸ ὕδωρ, ἐκβάλλον ἥδη χαμηλότερα. Ἐπὶ τῆς κρήνης ταύτης φέρεται ἡ ἐπιγραφή:

Γεώργιος
τοῦ Μιχαὴλ Καῖρι
1771

Ἡ θύρα τοῦ ναοῦ ἔχει παραστάδας ἐκ παλλεύκου μαρμάρου, πεποικιλμένου δι' ἀναγλύφων ἀνθεμίων, ἰδίᾳ φύλλων ἀμπέλου μετὰ σταφυλῶν. Διὰ λευκῶν μαρμάρων εἶνε ἐστρωμένη καὶ ἡ πρὸ τοῦ ναοῦ εὐρεία ἀσλή, πέριξ τῆς ὁποίας ἠγείροντο ἱκανὰ κελλία, ὧν οὐδὲ ἕχνος σφάζεται σήμερον. Ἐν τοῖς κελλίοις τούτοις διέμενον αἱ καλογραῖαι, διότι τὸ μοναστήριον ἦτο γυναικεῖον. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἀσλῆς ὑπῆρχεν ἄλλη μαρμαρινὴ κρήνη μετὰ δεξαμενῆς καὶ ἀναβρυτήριον, ἀποκείμενον νῦν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ ναοῦ, ἄξιον δὲ θέας διὰ τε τὴν περιεργὸν τεχνοτροπίαν καὶ τὸ ἔντεχνον τῶν γλυφῶν. Ἐν τῷ ναῷ σφάζεται ἐν τεμαχίοις καὶ ὁ περικαλλῆς μαρμαρινὸς ἐπισκοπικὸς θρόνος. Σπάγιος δὲ διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ὁ πλοῦτος καὶ ὁ διάκοσμος τῆς μονῆς ταύτης, εἰς ἣν καὶ διέμενον ἐπὶ μῆνας τινὰς κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον ὁ κτίτωρ αὐτῆς Διονύσιος Καῖρης ὁ Α', ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου (1719-1748), καθὼς καὶ ὁ ἀνεπιὸς αὐτοῦ, ἐπίσης ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου, Διονύσιος Καῖρης ὁ Β' (1775-1799).

Πρὸς νότον τῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Μαρίνης καὶ εἰς μικρὰν ἀπὸ ταύτης ἀπόστασιν σφάζεται παρεκκλήσιον τιμώμενον τῷ ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο, ὅπερ ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίνην, εὐρηται ἐντετειχισμένον μάρμαρον τετραυσιμένον, φέρον τὴνδε τὴν ἐπιγραφὴν:

† Ἀχῆ', Ἰ αὐγούστου
ἔκτισε ὁ μαστροθε-
οδορις σαλάχας
τοὺς ἁγίους ἀποστο-
λους σὶ Κατάκι
λο σύμπληα τῆς
Ἁγίας Μαρίνας
† . . . . .

Ἡ ἐπιγραφή ἐγγεγλυμμένη διὰ κεφαλαιωδῶν γραμμάτων.

ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΤΡΟΜΑΡΧΙΩΝ

Ἡ μεγαλύτερα τῶν ἐν Κορθίῳ τῆς Ἄνδρου μονῶν¹ εἶνε ἡ τῶν Τρομαρχίων, ἀφιερωμένη εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. Ἐγείρεται ἐπὶ τοῦ πρανοῦς τοῦ ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας ὄρους Μαρμαροστεφάνες, μεταξὺ τοῦ κόλπου τῆς Πλάκας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Πετραγκάθι. Ἀποπτος οὔσα ἀπὸ θαλάσσης ἔχει πρὸ αὐτῆς θέαν αὐτόχρομα μαγευτικὴν, Β. Δ. μὲν, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος, τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰ βουνὰ τῆς Καρύστου, Ν. Δ. δὲ τὸ ἐγγὺς Αἰγαῖον Πέλαγος, μὲ τὰς κατεσπαρμένας ἐν αὐτῷ νήσους, τὰς ὁποίας ἐν νηνεμίᾳ νομίζει τις ὅτι δύναται νὰ ψαύσῃ διὰ τῶν χειρῶν του. Ὅχι μακρὰν ἀπὸ τῆς μονῆς καὶ πρὸς Ν. κεῖται τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριο Τρομάρχια².

Τὰ περὶ τὸν ναὸν κελλία ἦσαν πολλά, διευθετημένα εἰς δύο ὁρόφους, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτων ἴσταται σήμερον ὄρθιον, καὶ αὐτὴ δ' ἡ μεγάλη αἴθουσα, ἣτις ἐχορησίμειεν ὡς κοινὴ τράπεζα τῶν μοναχῶν κοσμουμένη ὑπὸ ἀξίων λόγου τοιχογραφιῶν, κατάκειται ἤδη εἰς ἐρείπια. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μοναστηρίου, εἰς τὴν ὁποίαν φέρει θολωτὴ χθαμαλὴ εἴσοδος, ῥέει ἄφθονον διαυγέστατον καὶ δροσερώτατον ὕδωρ. Τὸ μόνον, ὕπερ διατηρεῖται ἀκόμη ὄρθιον, εἶνε ὁ ναὸς τῆς μονῆς. Ἀλλὰ ταχέως θὰ θρηνησώμεν καὶ τὴν κατάρρευσιν τούτου καὶ σὺν τούτῳ τὴν ἀνεπανόρθωτον καταστροφὴν καὶ τοῦ λαμπροῦ τέμπλου του, ἐὰν περὶ ἀμφοτέρων τούτων δὲν ληφθῇ ταχέως ἡ προσήκουσα φροντίς, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐτόνισε τοῦτο ὁ γράφων καὶ ἀπὸ ἄλλων στηλῶν, καταδείξας τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας τοῦ σπανίου τούτου κειμηλίου ἐκ τῆς ἐν τῷ ναῷ ὑγρασίας καὶ τῶν σιτηῶν, τῶν ὁποίων γίνεται καθημερινὴ βορὰ.

Εἶνε δ' ὄντως θαυμάσιον καὶ θέας ἄξιον τὸ ἐκ ξύλου κέδρου τέμπλον τοῦτο τῶν Τρομαρχίων, ὀλόκληρον ἐξειργασμένον διὰ γλυφῶν προδιδουσῶν χεῖρα ἐμπνευσμένου καλλιτέχνου, ὅστις ἀπεικόνισεν ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ ἀριστοτεχνικοῦ γλυφάνου του ὑποθέσεις ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ἀνθέμια καὶ ἄλλα ποικίλα καλλιτεχνικὰ συμπλέγματα καὶ κοσμήματα εὖ ἡρμοσμένα πρὸς τὰς ἀπεικονιζομένας ἱεράς παραστάσεις. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ συνιτωμένον καὶ αὐθις ὅπως ληφθῇ ταχεῖα, ὅσον ἔνεστι, καὶ πραγματικὴ μέριμνα ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων πρὸς διάσωσιν τοῦ πολυτίμου τούτου καλλιτεχνήματος,

¹ Ἡ μονὴ τῶν Τρομαρχίων, εὐρισκομένη ἐν Κορθίῳ, κακῶς περιλαμβάνεται εἰς τὸν δῆμον Ἄνδρου ἐν τῷ «Καταλόγῳ τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικείων μοναστηρίων», τῷ δημοσιευθέντι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Νομοθεσίᾳ Θ. Π. Δηλιγιάννη καὶ Γ. Ζηνοπούλου, τ. Γ', σ. 280 κ. ἑ.

² Ἡ τοπωνυμία πιθανῶς ἐκ τοῦ τουρμάρχης, τίτλου Βυζαντινοῦ. Ἀνήκεν ἴσως ποτὲ ἡ εὐφορος ἐκεῖνη περιοχὴ εἰς τουρμάρχην τινὰ, ἐδρεύοντα ἐν Ἄνδρῳ ἐπὶ Βυζαντινῶν, ἢ εἰς Ἄνδριον, ὅστις εἶχε καταλάβει ἀξίωμα τουρμάρχου, τοῦθ' ὅπερ καὶ πιθανώτερον. Βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Τοπωνυμικὸν τῆς νήσου Ἄνδρου, ἐν Ἀθήναις 1933 σ. 69.

ἐκ τοῦ ὁποίου ἀφέθη νὰ καταπέση ἤδη ὁ ὑπὲρ τὴν βασιλικὴν θύραν μέγας σταυρός.

Ἐν τῷ ναῷ ἀνάκεινται παλαιαὶ τινες εἰκόνες. Ἐπὶ μιᾶς ἐκ τούτων, τῆς τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφή: *Χεῖρ Δημητρίου προσκυνητοῦ, ἀσπῆ*.

Ἐπὶ εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: *Χεῖρ Ἰωάννου Σιώτου, 1814.*

Ἐπὶ ἑτέρας εἰκόνας: *Ἡ Κυρία Τρομαρχία*

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀρτοφορίου: *Δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἀβερκίου ἱερομονάχου 1745.*

Αἱ παλαιότεραι ἐξαιρετικὴν ἔχουσαι καλλιτεχνικὴν ἀξίαν εἰκόνες ἐσυλήθησαν, καθ' ἃ ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς, ὑπὸ ἀρχαιοκαπήλων.

Ἐνεργεῖα τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Μοσχίωνι τοῦ Κορθίου σχολῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος Σαμουὴλ Πλασίμη τοῦ ἐπιλεγομένου Σκαζῆ τὰ κτήματα τῆς μονῆς τῶν Τρομαρχίων περιῆλθον ἐν ἔτει 1818 διὰ σιγίλλιου τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου εἰς τὴν κατοχὴν τῆς σχολῆς ταύτης, τοῦ μοναστηρίου ἐνωθέντος μετὰ τῆς σχολῆς ἢ μᾶλλον κατ' οὐσίαν διαλυθέντος¹. Ἀπεστάλη δὲ τότε εἰς Ἄνδρον ἐξαρχικῶς καὶ παρέδωκε τὸ μοναστήριον εἰς τὴν σχολὴν ὃ ἐκ τοῦ χωρίου Ἀμονακλείου τοῦ Κορθίου μέγας ἀρχιμανδρίτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Γεράσιμος. Καὶ ἦσαν μὲν πολλοὶ οἱ καλόγηροι τῆς μονῆς, διέμενον ὅμως πραγματικῶς ἐν αὐτῷ τρεῖς μόνον, τοῦ μοναστηρίου διοικουμένου ὡς μετοχίου ὑπὸ τῶν μοναχῶν τῆς Παναχράντου. Ἦσαν δὲ ἀμφοτέρωθεν τὰ μοναστήρια ταῦτα σταυροπηγιακὰ, ἐξηρτῶντο δὴλον ὅτι ἐκ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὄχι ἐκ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἀρχιερέως, ὅστις τότε ἦτο ὁ μητροπολίτης Διονύσιος Καρκάκης (1810-1835).

Ὡς πατριαρχικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ ἡ μονὴ τῶν Τρομαρχίων κατέβαλλεν ἑτησίως πρὸς τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν ὡς σημεῖον ὑποταγῆς εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ ἀπὸ 4 μαρτίου 1810 σιγίλλιδες γράμμα τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Δ' γρόσια 25, ἅτινα βραδύτερον, κατὰ τὸ ἀπὸ 1ης μαΐου 1820 γράμμα τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', ὑπεβιβάσθησαν εἰς γρόσια 5 ἕνεκα τῶν κατατροχουσῶν τὴν μονὴν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν. Πότε ἐκτίσθη ἄδηλον.

Τῷ 1818, ὡς εἶπομεν, τὸ μοναστήριον τῶν Τρομαρχίων συνεχωνεύθη μὲ τὴν σχολὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὡς λόγον ἐνώσεως τοῦ μοναστηρίου μετὰ τῆς σχολῆς ὁ φιλόμουσος πατριάρχης Κύριλλος ὁ ς' προβάλλει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν οἰκτρὰν τοῦ μοναστηρίου τούτου κατάστασιν ἀπὸ ἀπόψεως διοικήσεως, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ

¹ Βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Ἡ ἐν Κορθίῳ τῆς Ἄνδρου ἐπὶ τουρκοκρατίας σχολὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν «Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος», Νέας Σεριᾶς τ. Α', ἔτ. 1928, καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει, ἔνθα δημοσιεύεται, σὺν ἄλλοις, καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σιγίλλιον.

τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐν Κορθίῳ σχολῆς, τῆς ὁποίας τὸ ἔργον καὶ τὸν προορισμὸν δικαίως ἐξαιρεῖ¹.

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ βασιλείου ἡ μονὴ ἀνεσυστήθη ἀξιῶσει τῶν κατοίκων, ἀλλ' ἡ διοίκησις αὐτῆς διετέλει εἰς ἔκρυθμον κατάστασιν. Οὕτω τὸν Μαΐον τοῦ 1836 ἐκλάπησαν τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ τὰ βαρύτιμα Βυζαντιακῶν χρόνων ἄμφια αὐτῆς. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἐξεδόθη πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἱεροσύλων ἐπιτίμιον ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἄνδρου (πρόφην Μυρρίνης) Σωφρονίου Μπίστη τοῦ Ῥεματούση. Εἶχε δ' ἡ μονὴ τῶν Τρομαρχίων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἕξ ἐν ὄλῳ μοναχοῦς. Κατ' αὐτόγραφον δὲ σημείωμα ἐν τῷ κώδικι τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ προμνησθέντος ἐπισκόπου Ἄνδρου Σωφρονίου, ὁ ἠγούμενος τῶν Τρομαρχίων Θεοφάνης Μπουρούτης καὶ οἱ σύμβουλοι Ζαχαρίας Μαρμαρᾶς καὶ Διονύσιος Κεραμᾶς δὲν εἶχον ἱκανότητα δι' αὐτὰς τὰς θέσεις.

Ὀλίγα ἔτη κατόπιν, καὶ δὴ κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, ἡ μονὴ τῶν Τρομαρχίων, κατόπιν ἀναφορᾶς τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς σχολῆς Κορθίου καὶ τῆ ἐπιμόνῳ ἐνεργείᾳ τῶν πολιτευομένων τῆς νήσου, παρεχωρήθη μετὰ τῶν κτημάτων της διὰ νόμου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον Κορθίου, ὅπερ εἶχε διαδεχθῆ τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἐκλείψασαν σχολὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ ἐλειτούργει εἰς τὰς αἰθούσας αὐτῆς².

Κακὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐκ λόγων ἰδιοτελείας προεληθοῦσα σκέψις τῆς ἐκποίησεως τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς μονῆς καὶ δὴ κατὰ ἐπίμεμπτον τρόπον, ὁ ὁποῖος δὲν ἀπέφερεν ἢ ποσὸν μόλις 32,000 δραχμῶν. Ἐὰν τὰ κτήματα ταῦτα τῆς μονῆς τῶν Τρομαρχίων, ἅτινα πολλὰ ὄντα καὶ σημαντικὰ ἐπωλήθησαν πρὸ ἐξηκονταετίας περίου, ὑπῆρχον κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τῆς τεραστίας ὑψώσεως τῶν ἀγρῶν, θὰ ἠδύναντο ν' ἀποφέρουσι πωλούμενα πολὺ πλεόν τῶν δύο ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ τότε γενομένη πλειοδοτικὴ δημοπρασία διεξήχθη εἰκονικῶς καὶ ἐκ συμπαιγνίας τῶν ἐνδιαφερομένων, πολλὰ δὲ κτήματα τῆς μονῆς ἐπωλήθησαν εἰς τὸ τέταρτον καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον τῆς ἀξίας των. Ἐδντυχῶς καὶ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ποσόν, κατατεθὲν ἕκτοτε εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐπὶ ἀνατοκισμῷ, ἀποτελεῖ σήμερον ἄξιον λόγου κεφάλαιον, μετὰ τῶν ἐτησίων δ' εἰσοδημάτων τοῦ ὑπὲρ τῶν σχολείων Ἄνδρου μεγάλου κληροδοτήματος τοῦ αἰοιδίμου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Νεοφύτου³ τὸ σχολεῖον Κορθίου κέκτηται σημαντικὴν πρόσσodon.

Ἐκ τῶν ἠγούμενων τῆς μονῆς γινώσκωμεν τὸν Ἀβέρκιον, διατελέσαντα ἠγούμενον πρὸ τοῦ 1790, τὸν Λεόντιον Γραμματικαν, ὅστις

¹ Βλ. τὸ ἐν τέλει δημοσιευόμενον γράμμα τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου, χρονολογούμενον ἀπὸ 13 Μαΐου 1818.

² Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐν Ἀθήναις Β' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, τ. Β', Ἀθῆναι 1863, σ. 137.

³ Δ. Π. Πασχάλη, Νεόφυτος Καμπάνης ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως († 1848), ἐν περιοδ. «Θεολογία» τ. Γ' (1925) καὶ ἐν ἰδιαίτερω τεύχει.

συντάξας ἐν ἔτει 1828 τὴν διαθήκην τοῦ ἀφίνειι εἰς τὸ μοναστήριόν του γρόσια 200, ἕνα μεντέρι, ἕνα ἐφάπλωμα καὶ ἕνα μαξιλάρι, καὶ τὸν προμνημονευθέντα Θεοφάνην Μπουρουύτην, αὐτὸν τοῦτον τὸν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Σωφρονίου τῷ 1836 χαρακτηριζόμενον ὡς ἀνίκανον διὰ τὴν θέσιν ταύτην.

Σιγιλλιώδη γράμματα

τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Σ' περὶ τοῦ ἐν Κορθίῳ τῆς Ἄνδρου μοναστηρίου τῶν Τρομαρχίων καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ συνηνωμένης σταυροπηγιακῆς σχολῆς τῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος κλειζομένης.

† Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Τὰς πρὸς κοινὴν μὲν ὠφέλειαν ἀφορῶσας, κατ' ἐπίγνωσιν δὲ ζήλου προσαγομένας τῶν φιλοκάλων αἰτήσεις, καὶ τούτων μάλιστα ὅσαι περὶ φροντιστηρίων κοινῶν πραγματεύονται, καὶ προβάλλονται τὴν ἐπαύξησιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἔξαιρέτου χρήματος, τῆς θεοδότου παιδείας, ταύτας εὐμενῶς καὶ προχειρῶς ἐπικυροῦν μάλα καλῶς εἶωθεν ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία, τὸ κοινῇ συμφέρον καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν πνευματικῶν τέκνων αὐτῆς ἐπίπροσθεν ἄγουσα, ὥσπερ δὲ καὶ ἡμεῖς ποιούμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ὁ γὰρ ἱερολογιώτατος διδάσκαλος Κύριος Σαμουήλ, ὁ καὶ τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα ἐμπειστημένως διὰ γραμμάτων ἐκκλησιαστικῶν, κατιδῶν παιδείας ἄμοιρον τὴν αὐτοῦ πατρίδα, τὴν νῆσον Ἄνδρον φαμέν, καὶ προθέμενος τὴν ἀπασῶν ὑπερέχουσαν ὠφέλειαν αὐτῇ ἐνεργάσασθαι, καὶ τὸ φιλόπατρι καὶ φιλόμουσον ἐνδειξασθαι πραγματικῶς, ἠγόρασε παρά τινος ἐκεῖ Νικολάου Βλαστοῦ ἐπὶ καταβολῇ γροσίων ἑξακοσίων τριάκοντα τριῶν πρόσφορον καὶ ἄρμόδιον τόπον μεταξὺ τοῦ Κορθίου καὶ τῶν Ἀηδονίων κείμενον περὶ τὸ χωρίον λεγόμενον Μοσκιῶνα, πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἄνω Κάστρου τῆς αὐτῆς νήσου, καὶ ἀνφοδομήσατο ἐν αὐτῷ διὰ δαπάνης ἰδίας δύο κοινὰ εὐρύχωρα σχολεῖα, ἑλληνικὸν καὶ παιδαγωγικὸν κατηχητικόν, δημάμενος ἐν μέσῳ τῆς περιοχῆς καὶ ναὸν ἱερὸν ἐπ' ὀνόματι τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος.

Κατὰ μίμησιν δὲ καὶ προτροπὴν τῆς αὐτοῦ ἱερολογιότητος ἐκ μὲν τῆς κοινότητος τοῦ ἄνω Κάστρου δέδοται ὑπόσχεσις ἔγγραφος ἐτησίου συνεισφορᾶς γροσίων πεντακοσίων, χάριν μισθοῦ διδασκαλικοῦ· ἔξ ἑράνου δὲ τῶν εὐπορίαν ἐχόντων ὁμοπατριῶν αὐτοῦ, προσώπων ἀρχιερατικῶν, ἱερατικῶν καὶ λαϊκῶν, προσεγένοντο τῇ σχολῇ ταύτῃ γροσίων χιλιάδες τρεῖς, ἅτινα καὶ κατετέθησαν ἐπὶ τόκῳ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν δι' αὐλικῆς ὁμολογίας, ἐπὶ τὸ μένειν ἀμετακίνητα οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ χάριν ἀναλόγου βοήθειας καὶ ἀποχρῶντων ἐτησίων πόρων περιελθῶν ὁ εἰρημένος φιλόπατρις καὶ φιλόμουσος

κτίτωρ, διεπράξατο δι' ἐνθέου σπουδῆς καὶ ἐτησίους ὀρισθῆναι προσόδους διὰ χρυσοβούλλων ἀθθεντικῶν καὶ ἐμβούλλων ἐνδεικτικῶν παρὰ μὲν τῆς θεοσώστου ἡγεμονίας τῆς Οὐγκροβλαχίας γρόσια διακόσια, παρὰ δὲ τῆς ἁγιοτάτης ἐκεῖ μητροπόλεως ἑκατὸν πενήκοντα, καὶ ἀτομικῶς παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου Βεστιάρη Κυρίου Γρηγοράσκου Ῥωμανίτου, 5 ὃν καὶ ἐπίτροπον προεἶλετο τῆς σχολῆς αὐτοῦ ταύτης, γρόσια κατ' ἔτος πενήκοντα· προσηνέχθησαν δὲ καὶ παρὰ τῆς εὐγενεστάτης ἀρχοντίσεως Ζωῆς Ἐμμανουὴλ Βραγκοβάνου γρόσια χίλια, καὶ χίλια ἔτι διακόσια παρὰ τοῦ φιλογενοῦς εὐγενεστάτου ἄρχοντος Στολνίκου Κυρίου Κωνσταντίνου, ἃ καὶ μετὰ ἄλλων τινῶν ἐκ τῆς θεοσώστου αὐτῆς ἐπαρχίας προσπορισθέντων καὶ 10 συμποσθέντων εἰς γρόσια τρεῖς χιλιάδας, κατετέθησαν δι' ὁμολογίας χρεωστικῆς εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ζωοδόχου Τάφου ἐπὶ τὸ πληροῦσθαι τὸν συμπεφωνημένον ἐτήσιον τόκον αὐτῶν παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν διατελοῦντος εἰς Ἄνδρον ταξειδιώτου, καὶ πρωτοσυγκέλλου ἁγιοταφίτου πρὸς τὸν ἐκεῖ διδάσκαλον τῆς σχολῆς, τῇ προνοίᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιοτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων. Τοιαύτης δὲ γενναίας καὶ ἀποκρῶσης βοήθειας ἡξίωται κατ' εὐμένειαν καὶ μεγαλοπρεπῆ προστασίαν τοῦ τε ὑψηλοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδαυίας Κυρίου Ἰωάννου Σκαρλάτου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη Βοεβόδα, τοῦ κατὰ πνεῦμα ἡμῖν ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου, καὶ τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Μολδαυίας Κυρίου 20 Βενιαμίν, τῶν τε ὑποκειμένων αὐτῶν θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, καὶ λοιπῶν ἐκεῖ φιλοκάλων εὐσεβῶν, δι' ἧς καὶ ἡ ἐντελεστάτη οἰκοδομὴ καὶ ἀναπλήρωσις ὄλων τῶν χρεωδῶν καὶ ἀναγκαιῶν τῆς ἀρτισυστάτου σχολῆς διαπέπρακται, διορισθέντος ἐπὶ τούτῳ καὶ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου, καὶ ἐπιμελῶς ἐπιστατήσαντος τοῦ ὀσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις Κυρίου Γερασίμου· ἀλλὰ καὶ ἄλλη 25 κατ' ἔξοχὴν ὠρισμένη ἐτήσιος μεγαλοπρεπεστάτη βοήθεια διὰ χρυσοβούλλου διετάχθη φιλογενῶς καὶ φιλοκάλως τῇ ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ καὶ συστάσει ταύτη σχολῇ, ἣτοι παρὰ τῆς ἄλλης Ἠγεμονίας, ἧς οὐκ ἔφθασεν εἰσεῖτι τὸ χρυσόβουλλον.

Ταῦτα τοίνυν κατωρθωκῶς κατὰ ζῆλον ἐνθεον ὁ διαληφθεὶς κτίτωρ καὶ 30 συνίστωρ τοῦ κοινωφελοῦς ἔργου, καὶ ἔφορον μὲν, καὶ προστάτην ἐπιγραψάμενος τῆς σχολῆς τὸν εὐσεβέστατον καὶ ὑψηλότατον Αὐθέντην Κύριον Ἀλεξάνδρον Καλλιμάχην Βοεβόδαν, καὶ πᾶσαν τὴν πανέκλαμπρον σειρὰν τῶν φιλάτων αὐτοῦ διαδόχων καὶ ἀπογόνων· τὴν δὲ οἰκονομίαν καὶ διοίκησιν τῶν ἐκ τε τῶν τῆς Οὐγγροβλαχίας, καὶ Μολδαυίας προσποριζομένων 35 χρημάτων ἀναθέμενος τῇ ἐπιστασίᾳ, καὶ ἐπιτροπία τοῦ ἐνταῦθα εὐρισκομένου εὐλογημένου τῶν Γουναράδων συστήματος, προσέδραμεν ἀκολούθως καὶ τῇ προστασίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐξητήσατο τιμηθῆναι τῇ σταυροπηγιακῇ χάριτι τὸ κοινωφελὲς αὐτὸ ἔργον πρὸς τελείαν συντήρησιν μετὰ τῆς ἐπικυρώσεως τῶν ἐφεξῆς ῥηθισομένων κεφαλαίων, τῶν 40

πρὸς εὐνομίαν καὶ εὐρυθμίαν πρόδηλον ἀφορώντων. Καὶ δὴ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ εὐμενῶς προσηκάμενοι, καὶ ἀκριβῶς πληροφορηθέντες ἐκ τῶν συνεμφανισθέντων ἡμῖν γραμμάτων τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως καὶ τῶν λοιπῶν τιμιωτάτων προκρίτων καὶ προεστώτων, καὶ ἐγκαρδίας εὐχαῖς, εὐλογίαις καὶ 5 εὐφημίαις πατρικαῖς καταστέψαντες αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς συμπραξαμένους καὶ συντελέσαντας ἐπὶ τε τῇ συστάσει, καὶ τῇ διηνεκεῖ ἐτησίως βοηθεία τοῦ ἔργου, ἔγγωμεν προσφόρως καὶ ἡμεῖς διαπράξασθαι τὰ συμφέροντα αὐτῷ τε, καὶ τῷ ἐκεῖ διατελοῦντι ἡμετέρῳ σταυροπηγιακῷ μονυδρίῳ, τῷ τιμωμένῳ 10 ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἐπιλεγομένῳ τῶν Τρομαρχίων τοῦτο γὰρ ἀνωμάλως ἐκ τινῶν χρόνων διοικούμενον, οὐ μόνον τῆς προτέρας λαμπρότητος ἐστέρηται, ἀλλὰ καὶ ἐρεῖπιον κινδυνεύει γενέσθαι καὶ τῶν τυχόντων ἔρμαιον, καὶ διάρπαγμα· ὅθεν ἀρίστη ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ καὶ προμηθεῖα κέκριται συνενωθῆναι τῇ ῥηθείᾳ σχολῇ ἐπὶ τῷ βοηθεῖν αὐτῇ ἐκ τῶν ἐνότων, καὶ βοηθεῖσθαι ὑπ' αὐτῆς ἀμοιβαίως διοικεῖσθαι τε καὶ διεξάγεσθαι 15 συμφερόντως, καὶ θεοφιλῶς τῇ ἀγρύπνῳ, καὶ ἐνθέῳ ἐπιστασίᾳ, καὶ ἐνθέρμῳ σπουδῇ τῶν εὐλογημένων ἐπιστατῶν, καὶ ἐπιτρόπων, καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν αὐτῇ σχολάρχου· καὶ συντηρεῖσθαι ἀμφοτέρα, καὶ συμπροάγεσθαι τῷ καιρῷ ἀναλόγως, τῇ προθέσει τῶν εὐλαβῶν, καὶ φιλευσεβῶν κτιτόρων αὐτῆς καὶ συνηγόρων· τούτου χάριν καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν 20 περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν:

Α' μὲν ἵνα τὸ ῥηθὲν ἡμέτερον πατριαρχικόν, καὶ σταυροπηγιακὸν μονυδριον, τῶν Τρομαρχίων καλούμενον, ὑπάρχη τὸ ἀπὸ τοῦδε συνηνωμένον ἀδιαλύτως, καὶ προσηλωμένον ἀδιασπάστως τῇ διαληφθείσῃ ἐν Ἄνδρῳ σχολῇ, 25 καὶ γινώσκηται μέλος αὐτῆς γνήσιον, συμφυές τε καὶ σύστοιχον μετὰ πάντων τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ ἀφιερωμάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγενησομένων, διεξαγόμενον, καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ τε τοῦ κτίτορος αὐτῆς εἰρημένου διδασκάλου Κυρίου Σαμουήλ, καὶ τῶν κατὰ καιρὸν ἐν αὐτῇ σχολαρχούντων, καὶ ἐπιτροπευόντων, μὴ δυνα- 30 μενων δὲ μὲν τοι ἐν οὐδενὶ καιρῷ, καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ λαβεῖν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ δάνεια, καὶ χρεεῖ πολλῶ, ἢ ὀλίγῳ καθυποβαλεῖν αὐτό· ἀλλ' ἔξοικονομεῖν τὴν τυχοῦσαν ἀνάγκην, καὶ τὰ προσγινόμενα τῇ τοῦ καιροῦ προόδῳ, καὶ μετὰ τὴν ἀναγκαίαν περιποίησιν, καὶ ἐπισκευὴν τῆς σχολῆς, τὰ περιτεύοντα ἐξαποστέλλειν τοῖς ἐνταῦθα ἐπιτρόποις Γουναράδαις, ἵνα διὰ τῆς πανεκλάμ- 35 πρου ἐφορικῆς εἰδήσεως κατατίθεσθαι ἐπὶ τόκῳ ὡσπερ καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῷ κοινῷ τοῦ παναγίου Τάφου πρὸς ὠφέλειαν μείζονα τῆς σχολῆς.

Β' δὲ ὑπάρχη καὶ αὕτη μετὰ τοῦ συνημμένου παιδαγωγικοῦ καὶ κατηχητικού σχολείου, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ καθιερωθέντος ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος ἱεροῦ ναοῦ, καὶ μετὰ πάντων τῶν ἤδη προσόντων αὐτῇ, καὶ τῶν εἰσέπειτα 40 προσγενησομένων, καὶ λέγεται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται πατριαρχική, καὶ

σταυροπηγιακῆ σχολῇ, δηλαδή ἀδούλωτος, ἐλευθέρα, ἀσύδοτος, ἀκαταμάχητος παρὰ παντός προσώπου ἱερωμένου, καὶ λαϊκοῦ, καὶ ἀμέσως τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιοτάτῳ πατριαρχικῷ, ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ὑποκειμένη, καὶ παρέχουσα αὐτῷ λόγῳ ὑποταγῆς ἐτησίως γρόσια δεκαπέντε· περὶ δὲ τοῦ ἱεροῦ μονυδρίου τὸ ἀνέκαθεν εἰς γρόσια ἐτήσιον μνημονευομένου ἀενάως ἐν τῷ 5 ἱερῷ ταύτης ναῷ καὶ τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος ἡμῶν τε καὶ τῶν μετὰ ταῦτα διαδόχων ἡμῶν.

Γ' δὲ τὸ ἐνταῦθα εὐλογημένον σύστημα τῶν Γουναράδων, ἐπιτροπεῦον κατὰ τὴν ἀξίωσιν καὶ παράκλησιν τοῦ κτίτορος τὴν ῥηθεῖσαν σχολήν, ὀφείλει παραλαμβάνειν τὰ ἀπὸ Ἰασίου καὶ Βουκουρεστίου ὄρισμένα ἐτήσια ἑλέη, 10 καὶ διαπορθμεύειν εἰς χεῖρας τοῦ κατὰ καιρὸν σχολάρχου, περὶ τὸν Ἰούλιον ἢ Αὐγούστον μῆνα ἀσφαλῶς, καὶ ζητεῖν παρ' αὐτοῦ ἐνδεικτικὸν ἔγγραφον τῆς παραλαβῆς. Ὁ δὲ λαμβάνων αὐτά, ὡσαύτως καὶ τὰ πεντακόσια γρόσια τὰ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἄνω Κάστρου κατὰ τὴν ἐμφανεῖσαν ἡμῖν ἔγγραφον συμφωνίαν, καὶ ὑπόσχεσιν ἐτησίως ἀποδιδόμενα, μετὰ τῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας, 15 καὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἁγίου Τάφου ἀποφερομένων τόκων, ἔχει κρατεῖν τῇ εἰδήσει τῶν ἐπιτρόπων τὸν συμπεφωνημένον αὐτῷ ἐτήσιον μισθόν· καὶ τὰ περιτεύοντα διδόναι ἀναλόγως τοῖς ὑπουργοῖς, καὶ ὑπηρεταῖς τῆς αὐτῆς σχολῆς· τὰ δὲ συμβαίνοντα ἔξοδα ἐν ταῖς κοιναῖς ἐφορταῖς καὶ τοῖς τεταγμένοις μνημοσύνοις τῶν κτιτόρων, καὶ συνδρομητῶν· ὡσαύτως δὲ πρὸς τοὺς 20 ἔφημερίους καὶ λοιποὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὑπηρετάς ἀπολογηθήσονται οἱ ἐκεῖ ἐπίτροποι τῇ συνδρομῇ τῶν τιμιωτάτων ἐπιτρόπων ἐκ τῆς προσγινομένης δι' αὐτῶν ἐτησίας συναΐξεως.

Δ' Εἶναι δὲ καὶ ἐπιστάτας τῆς σχολῆς ἐπιτοπίους τοὺς ἐκ γειτόνων αὐτῇ παροικοῦντας τιμιωτάτους προκρίτους, τὸν τε Κύριον Ἰωάννην Καμπανάκη, 25 τὸν Κύριον Νικόλαον, Κύριον Ἀντώνιον, Κύριον Γεώργιον τοὺς Καμπάνιδας, καὶ Κύριον Ἰωάννην Γρόσον, προνοεῖν καὶ προβλέπειν ὀφείλοντας περὶ πάντων τῶν συντεινόντων αὐτῇ, καὶ ἐκλέγειν, καὶ διορίζειν ἐπιτρόπους αὐτῆς τρεῖς, τοὺς ἐπὶ φρονήσει, καὶ ἀξιώσει διαφέροντας, ἕνα ἐκ τῶν ἱερέων, ἕνα ἐκ τῶν ὑποληπτικωτέρων πατριωτῶν, καὶ ἕνα ἐκ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν 30 τοῦ κτίτορος· καὶ μετὰ τὴν διετίαν ἑτέροισιν ἀποκαθιστᾶν, γενομένης πρότερον ἀκριβοῦς θεωρίας τῶν ἐτησίων δαπανημάτων, καὶ εἰσοδημάτων τῆς σχολῆς, καὶ κατὰ διαδοχὴν ἀνατιθεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὴν δόσοληψίαν· πάντων κοινῶς ἀγρυπνοῦντων, καὶ συναγωνιζομένων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τοῦ σχολείου.

Ε' Εἶναι δὲ πᾶσαν τὴν φροντίδα τῆς βελτιώσεως, καὶ ἀυξήσεως τοῦ 35 θεοφιλοῦς τούτου καθιδρύματος ἀνατιθεμένην τῷ ἐξ ἀρχῆς προστάτῃ, καὶ κτίτορι Κυρίῳ Σαμουήλ ἱεροδιδασκάλῳ ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ· εἴτε παρόντος εἴτε ἀπόντος· ἄνευ μεταθέσεως μέντοι ἢ πωλήσεως, καὶ ἀποξενώσεως τῶν ἰδία προαιρέσει, καὶ σπουδῇ προσκτηθέντων, καὶ ἀφιερωθέντων πραγμάτων· καὶ ἔξεστω τῇ αὐτοῦ ἱερολογιότητι ἀποβάλλειν τῆς σχολῆς τὸν ἀνάξιον ἀνα- 40

φανησόμενον διδάσκαλον, καὶ ἕτερον ἀξιον ἀντικαθιστᾶν ἢ τελευταῖον, χρεῖας
 τυχούσης, ἀναδέχεσθαι μόνον αὐτὸν τὴν φροντίδα τῆς διδασκαλικῆς προστα-
 σίας, καὶ παραδόσεως· ἀλλὰ καὶ τοῖς διαληφθεῖσιν ἐπιστάταις, καὶ κατὰ
 καιρὸν ἐπιτρόποις ὀφειλὴ ἀπαραίτητος κείσθω ἀκριβῶς τὰ τῶν διδασκάλων
 5 ἀπεξεργάσασθαι· αἰρεῖσθαι τε καὶ ἀποκαθιστᾶν τοὺς τοῦ ἔργου ἀξίους, καὶ
 ὑπόληψιν ἔχοντας βίου καθαροῦ καὶ φρονημάτων ὀρθῶν, τοὺς δὲ ἄλλως
 ἔχοντας, καὶ ἀμελῶς διακειμένους ἀποβάλλειν, ὡς μᾶλλον ἐπιζημίους, καὶ
 λυμεῶνας· μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ σχολαρχοῦντος γενέσθω κατὰ προτί-
 μῃσιν διάδοχος τῆς σχολαρχίας ὁ ὑποδιδάσκαλος καὶ γνήσιος μαθητῆς τῆς
 10 σχολῆς, πρὸς ἀπαράβατον τῶν ἐθίμων, καὶ τάξεων τῆς σχολῆς διατήρησιν·
 μηδὲ ἐπὶ προφάσει πολυμαθείας, καὶ φιλοσοφίας καινῆς μεταβαλλέσθωσαν,
 ἢ παραλυέτωσαν αἱ τάξεις τῶν ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς ναῷ ἀκολουθιῶν, ἥτοι
 τῶν περὶ τὴν εὐρυθμίαν, καὶ εὐταξίαν αὐτῆ συντεινόντων.

Σ' Τὴν δὲ ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ σχολείου πᾶσαν εἶναι ἐμπεπιστευ-
 15 μένην τῷ κατὰ καιρὸν σχολάρχῃ αὐτῆς, φροντίζοντι ἀγρύπνως ὑπὲρ τῆς ἐπι-
 δόσεως, καὶ χρηστοτηθείας τῶν προσφοιτώντων, ἔχοντι ἐπ' ἀδείας ἐκλέγειν
 ὑποδιδασκάλους οὓς ἂν ἐγκρίνοι ἀξίους, καὶ παιδαγωγούς ἱκανοὺς πρὸς κατή-
 χησιν καὶ διδασκαλίαν τοῦ τῶν κοινῶν γραμμάτων σχολείου· ἔτι δὲ καὶ ἐφη-
 μερίους ἐκ τῆς τάξεως τῶν μαθητῶν πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν,
 20 καὶ ἐκτέλεσιν τῆς θείας μυσταγωγίας ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς ναῷ, ἔχειν αὐτοὺς
 ὑποκειμένους, καὶ κατὰ χρέος προσανέχοντας ταῖς συνταῖς αὐτοῦ ἐντολαῖς,
 καὶ ὁδηγίαις· πρὸς δὲ καὶ εἴ τις τῶν μαθητῶν τῷ βίῳ ἐπιλήψιμος, ἢ φαῦλος
 τὸ φρόνημα, καὶ τὸν τρόπον, ἢ ῥάθυμος καὶ τῷ ἰδίῳ ὑποδείγματι καταργῶν
 μὲν τὸν τόπον, ἐκνευρῶν δὲ τοὺς ἀθλοῦντας ἀναφανείη, ἔχειν ἀπόλυτον
 25 ἄδειαν ἐξωθεῖν, καὶ ἀποβάλλειν δίχα τινὸς ἐρωτήσεως, καὶ ἐτέρωθεν ἀδείας
 ἕξάπαντος ἀπὸ τῆς σχολῆς.

Ζ' Ἐπιτελείσθω δὲ διὰ φροντίδος, καὶ ἀγρύπνου σπουδῆς τοῦ κατὰ
 καιρὸν διδασκάλου πρὸς ταῖς καθ' ἑκάστην ἱεραῖς μυσταγωγίαις, ταῖς ὑπὸ
 τοῦ διωρισμένου ἐφημερίου τελουμέναις, καὶ ἱερὰ συλλειτουργγα ἐν ταῖς ἐφε-
 30 ξῆς ἡμέραις ἑορταῖς, ἥτοι τῆς ἁγίας Τριάδος, τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου, τοῦ τιμίου καὶ βαπτιστοῦ Προδρόμου, τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων
 ἡμῶν Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ ἁγίου Διονυσίου
 τοῦ Ἀρεοπαγίτου, καὶ Μάρκου τοῦ Ἐφέσου, προσκαλουμένων ἐπὶ τούτῳ
 καὶ ἐτέρων ἱερέων, ἢ μοναστηριακῶν ἱερομονάχων· ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Ἰνδι-
 35 κτου, καθ' ἣν ἐτελέσθη καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ἐπιτελείσθω
 ἀρχιερατικὴ λειτουργία, ἢ τοῦ κατὰ καιρὸν κυριάρχου προσκαλουμένου, ἢ
 ἐτέρου παρευρεθέντος, καὶ κανονικὴν ἄδειαν λειτουργεῖν ἀρχιερατικῶς ἔχον-
 τος, ἐπὶ τὸ μνημονεύεσθαι τὰ δνόματα τῶν εὐσεβῶν, φιλοκάλων, καὶ φιλο-
 μούσων κτιτόρων καὶ συνδρομητῶν, καὶ ἐκτενεῖς εὐχὰς ἀναπέμπεσθαι ὑπὲρ
 40 ὑγιείας αὐτῶν, καὶ ψυχικῆς σωτηρίας.

Ἡ Ἐμενέτωσαν δὲ τοῖς ἐνταῦθα ἐπιτρόποις Γουναράδων ἐμπεισιτευμέ-
 ναι, καὶ φυλαττέσθωσαν παρ' αὐτοῖς αἱ αὐλικαὶ ὁμολογίαι τῶν εἰς τὴν ἐπαρ-
 χίαν Ἐνδρου κατατεθειμένων τριῶν χιλιάδων γροσίων τῆς σχολῆς, καὶ τῶν
 εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Τάφου ἐτέρων ὡσαύτως τριῶν χιλιάδων· καὶ φροντίς
 αὐτοῖς ἀπαραίτητος κείσθω παραλαμβάνειν ἐν καιρῷ τὰς ἀπὸ Βουκουρεστίου 5
 καὶ Ἰασίου ἐτησίους χορηγίας, καὶ ἐμβιβάζειν ἀσφαλῶς πρὸς τὸν κατὰ και-
 ροὺς σχολάρχην, ὡς εἴρηται· ἐκ δὲ τῶν διὰ χειρὸς αὐτῶν συναγομένων ἐτη-
 σίων, φαμέν, καὶ συνδρομῆς εὐσεβῶν, ἐξαιροῦντες τὸ δέκατον μέρος χορη-
 γήτωσαν πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀπόρους τοῦ Ἐσναφίου αὐτῶν, ἀποδίδοντες
 καὶ τὸ τεταγμένον ἐτήσιον τῶν δεκαπέντε γροσίων πρὸς τὸν ἁγιώτατον οἴκου- 10
 μενικὸν Πατριάρχην λόγῳ εὐγνωμοσύνης, καὶ ὑποταγῆς· ἐὰν δὲ προκύψωσί
 ποτε δυσκολίαι περὶ τὴν ἔκτισιν τῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐνδρου κατατεθειμέ-
 νων, ὡς εἴρηται, γροσίων, καὶ μετὰ πρώτην, δευτέραν, ἢ τρίτην ἀπαίτησιν
 μὴ ἀποδοθῶσιν, ἔχουσιν ἐπ' ἀδείας οἱ ἐπίτροποι, τῇ εἰδήσει καὶ προστασίᾳ
 τῶν ἐνταῦθα Ἐφθρων μετακινεῖν αὐτά, καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ κατατιθέσθαι, 15
 ὅθεν ἀνυπόπτως, καὶ εὐχερῶς λαμβάνειν ἔχουσιν ἐν καιρῷ τοὺς τόκους.

Ταῦτα τοιγαροῦν τὰ ἐν τοῖς ὀκτὼ κεφαλαίοις ὀροθηθέντα, ὡς ἀνα-
 γκαῖα δόξαντα τῇ εὐθύμῳ διοικήσει τῆς ἀρτισυστάτου ταύτης σχολῆς, καὶ
 πρὸς τὴν διαμονὴν αὐτῆς καὶ εὐμάθειαν συντελεστικά ὅτι μάλιστα, ἐπικυροῦ-
 μεν, καὶ κρατύνομεν, καὶ ἀποφαινόμεθα, ἵνα μένωσιν ἀμετάβλητα, καὶ ἀπα- 20
 ραχάρακτα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα· καὶ τοῖς μὲν ὅπως ποτε συνδραμοῦσι, καὶ
 συναγωνιζομένοις ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ κοινωφελοῦς αὐτοῦ κατορθώματος,
 καὶ δὴ τοῖς εἰσέπειτα τοιαύτην προαίρεσιν ἐνδειξαμένοις ὑπὲρ τῆς τελειοτέ-
 ρας αὐτοῦ καταστάσεως, καὶ βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ ἱεροῦ
 αὐτοῦ μονυδρίου, εὐχόμεθα ἐκ βάθους ψυχῆς τὰ σωτήρια, καὶ πατρικῶς 25
 ἐπευλογοῦμεν. Ὅστις δὲ καὶ ὅποιος τῶν ἀπάντων τολμήσει κακοβούλως
 παραλύσαι τὴν ἀρίστην τῆς σχολῆς αὐτῆς ἀρμονίαν, καὶ τάξιν, ἢ τὰ ἐπιχο-
 ρηγημένα τῆς σταυροπηγιακῆς ἐλευθερίας προνόμια διασεῖσαι ἢ ἀφελεῖν, καὶ
 διασεῖσασθαι πολὺ ἢ ὀλίγον ἐκ τῶν προσενεχθέντων αὐτῇ, καὶ ἀφιερωθέντων
 χρημάτων, καὶ κτημάτων, ἢ τὴν προσκληρωθεῖσαν αὐτῇ ἔνωσιν τοῦ ἱεροῦ 30
 μοναστηρίου τῶν Τρομαρχίων διασπᾶσαι, καὶ βλάβην τινά, καὶ ζημίαν μέχρι
 καὶ τοῦ λεπτοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῇ, ἢ ἐνόχλησιν προξενῆσαι τοῖς ἐν αὐτῇ διδά-
 σκουσι, καὶ διδασκομένοις, καὶ μέχρι κεραίας ἀνατρέψαι τι τῶν ἐν τῷ παρόντι
 συνοδικῶς ἐκπεφρασμένων, ὁ τοιοῦτος ὡς κακόβουλος, καὶ ἰδιόρρυθμος, καὶ
 πολέμιος τῆς παιδείας, καὶ κοινὸς λυμεὼν καὶ ἱερόσυλος, ἀφωρισμένος εἶη 35
 παρὰ τῆς ὁμοουσίου, καὶ ζωοποιοῦ, καὶ ἀδαιρέτου μακαρίας Τριάδος τοῦ
 ἑνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ μετὰ
 θάνατον ἄλυτος, καὶ τυμπανιαῖος, καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς, καὶ συνοδικαῖς
 ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι
 ὑπόδικος. Ἐπὶ τούτοις σὺν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικόν, 40

καὶ συνοδικὸν σιγιλλῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καταστρωθέν, ἐδόθη τῇ διαληφθεῖσῃ κοινῇ σχολῇ τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων ἐν Ἄνδρῳ, εἰς ἔνδειξιν διηνεκῆ, καὶ παράστασιν μόνιμον.

5 Ἐν ἔτει σωτηριῶ χιλιοστῶ ὀκτακοσιοστῶ δεκάτῳ ὀγδόῳ, κατὰ μῆνα Μάιον, ἐπινεμήσεως 5'.

Κύριλλος ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Καισαρείας Ἰωαννίκιος.—Ἐφέσου Διονύσιος.—Ἡρακλείας Μελέτιος.—

10 Κυζίκου Κωνστάντιος.—Νικομηδείας Ἀθανάσιος.—Χαλκηδόνος Γεράσιμος.—Δέρκων Γρηγόριος.—Βερροίας Ζαχαρίας.—Ἀθηνῶν Γρηγόριος.—Κρήτης Γεράσιμος.—Λαρίσης Θεοδόσιος.—Φιλιππουπόλεως Παῖσιος.—Παροναξίας Ἱεροθέος.—Εὐρίπου Γρηγόριος.—Σοφίας Θεοφάνης.—Ἀγχιάλου Εὐγένιος. Σκοπίων Ἄνθιμος.—Σίφνου Καλλίνικος.—Δευρῶν Δοσίθεος.

15 † Κύριλλος ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὅσιώτατοι πατέρες τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ κειμένου ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῶν Τρομαρχίων, τέκνα ἐν Χριστῶ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν
20 καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Περὶ πάντων μὲν ἀπλῶς τῶν ἀπανταχοῦ κειμένων ἱερῶν καταγωγίων ἀδιάλειπτον καταβάλλομεν τὴν φροντίδα καὶ προνοοῦμεν ὑπὲρ τῆς εὐρυθμίας αὐτῶν καὶ ἀρίστης διοικήσεως, καὶ παντοιοτρόπως πραγματευόμεθα τὴν σωτηρίαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω βελτίωσιν, ἐξαιρέτως ὅμως περὶ τῶν τῇ
25 σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ καὶ χάριτι τετιμημένων καὶ ἀμέσως ὑποκειμένων τῶ καθ' ἡμᾶς ἀγιοτάτῳ πατριαρχικῶ, ἀποστολικῶ καὶ οἰκουμενικῶ θρόνῳ. Ταύτην τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρόνοιαν ἐνεδειξάμεθα πολλάκις καὶ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου, τοῦ ἀπὸ τινος καιροῦ ἀνωμάλως διοικουμένου, καὶ στερηθέντος τῆς προτέρας λαμπρότητος, καὶ ἔρμαιον τοῦ τυχόντος καὶ
30 διάρπαγμα ὑπάρχοντος. Καὶ ὅτε μὲν δι' ἐκκλησιαστικῶν μας ἐπιστολῶν συμβουλευτικῶν ἅμα καὶ ἐπαπειλητικῶν, ἀποτεινομένων πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἑνασκουμένους καὶ ἰδιορρυθμῶς καὶ αὐτονόμως ζῶντας, ὅτε δὲ διὰ τῶν σταλέντων αὐτόθι ἡμετέρων ἐξάρχων ἐφροντίσαμεν νὰ ἀναστείλωμεν τὰς κακοθησίας καὶ καταχρήσεις καὶ νὰ κατορθώσωμεν τὴν ἀπαλλαγὴν καὶ σωτηρίαν τοῦ
35 ἐπὶ τὸ χεῖρον προβαίνοντος καὶ παντελῆ ἐρήμωσιν ἐπαπειλοῦντος ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου. Ἄλλ' εἰς μάτην ἀπέβησαν τὰ πάντα, καὶ ἠνύσαμεν οὐδέν, καὶ ἔγνωμεν ὅτι ἐπὶ πετρῶν σπεύρομεν. Μὴ ἀνεκτὴν ὅμως ἠγησάμενοι τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν αὐτοῦ, διαφορῶς ἀνελίτομεν στοχασμοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνασώσεως αὐτοῦ καὶ βαδύτερον συσκεφθέντες συνοδικῶς, οὐδένα εὗρομεν τρόπον

σωτήριον ἄλλον, εἰμὴ τὸ νὰ προσηλώσωμεν αὐτὸ καὶ νὰ ἐνώσωμεν τῇ αὐτόθι ἀριστουστάτῳ σχολῇ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ἵνα διοικῆται καὶ διεξάγῃται ἄριστα καὶ συμφερόντως παρά τε τοῦ κτήτορος αὐτῆς ἔλλογιματάου διδασκάλου κυρ Σαμουήλ, καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν σχολάρχου, καὶ τῶν ἐπιστατῶν καὶ ἐπιτρόπων, ὥστε καὶ ἰδίως αὐτὸ νὰ διαφύγῃ τὴν ἐπαπειλουμένην ἐρή- 5 ρωσιν, καὶ ὁμοῦ ἀμφοτέρω ἀλλήλοις βοηθοῦντα νὰ βαίνωσι κατὰ σκοπόν, καὶ νὰ ἐξενέγκωσι καρποὺς λυσιτέλεστάτους καὶ ἐπωφελεστάτους, ὃ δὴ καὶ ἀμέσως ἐβάλαμεν εἰς πράξιν ἐκδόντες ἐπὶ τούτῳ ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, ὡς ἔξ αὐτοῦ ἔσσεσθε ἐντελέστερον πεπληροφορημένοι. Ἄλλ' ἵνα μὴ ἔκ τινος ἀπειθείας σας αὐτίθι 10 καὶ ἐναντιότητος κακοβούλου συμβῆ τι ἐμπόδιον καὶ παρεκτροπὴ τῶν οὕτως ἐγκριθέντων τε καὶ ἀποφασισθέντων, ἰδοὺ γράφοντες διὰ τῆς παρουσίας ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, πρῶτον μὲν συμβουλευόμεν καὶ παραινοῦμεν πατρικῶς πᾶσιν ὑμῖν τοῖς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο μοναστήριον ἀναθεμένοις τὴν μετάνοιαν ὑμῶν καὶ διεσπαρμένοις αὐτόθι τε καὶ ἀλλαχοῦ, εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέ- 15 ψητε εἰς τὰ ἴδια, καὶ νὰ συνέλθητε ἅπαντες εἰς τὴν μετάνοιάν σας ταύτην, καὶ νὰ ἐξακολουθῆτε τὸν μονήρη βίον σας, καθ' ἣν δεδώκατε πρὸς θεὸν ἐπαγγελίαν, εἶτα δὲ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς, ὅπως, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ ἴδια, ἀφεθῆτε τῶν προτέρων καταχρήσεων καὶ ἀταξιῶν σας, καὶ διάγητε σωφρόνως καὶ εὐτάκτως, καὶ πολιτεύσεσθε ἀμέμπτως καὶ 20 ἀνεπιλήπτως, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ μοναδικὸν σας ἐπάγγελμα, καὶ ἐνασχολεῖσθε εἰς τὰ τῆς μετανόιας σας καὶ τὰ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας, χωρὶς νὰ ἐξέροσθε ἔξωθεν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ νὰ διανυκτερεύητε παρὰ τοῖς συγγενέσιν ὑμῶν ἢ καὶ ἄλλοις πατριώταις ὑμῶν καὶ νὰ καταφεύγητε εἰς τὴν προστασίαν αὐτῶν καὶ διαφένδουσιν διὰ ἴδια τέλη καὶ σκοπούς, ἀλλὰ διημερεύοντες καὶ 25 διανυκτερεύοντες διὰ παντὸς ἐνδον τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ἀγωνίζησθε καὶ προσπαθῆτε διὰ τὴν ἀνάκλησιν καὶ βελτίωσιν αὐτοῦ, πειθόμενοι καὶ ὑποτασσόμενοι τῷ κατὰ καιροὺς ἡγουμένῳ ὑμῶν, ὅστις ἔχει νὰ διορίζηται πληρεξουσίως παρά τε τοῦ κτήτορος τῆς σχολῆς ἔλλογιματάου κυρ Σαμουήλ, καὶ τοῦ σχολάρχου, καὶ τῶν ἐπιστατῶν καὶ τῶν ἐπιτρόπων, πρὸς οὓς εἶναι ἐπιτετραμ- 30 μένη καὶ ὅλη ἡ διοίκησις καὶ ἡ πρὸς τὸ συμφέρον μεταρρυθμίσις τοῦ τε ἱεροῦ καταγωγίου καὶ τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ πραγμάτων, καὶ ἀφιερωμάτων, ὀφείλοντας ἀπαραιτήτως τὴν προσήκουσαν ἔρευναν ποιήσασθαι περὶ αὐτῶν καὶ ἀπαλλάξαι ὅσα τυχὸν ἔξ αὐτῶν κατακρατοῦνται παρὰ τινων ἱεροσούλων, καὶ καλλιεργεῖν αὐτά, καὶ οἰκονομεῖν ἐπ' ὀφελείᾳ τοῦ τε μοναστηρίου καὶ τῆς 35 σχολῆς, κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ εἰρημένου ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν σιγιλλιώδους γράμματος· ἐν ὀλίγοις νὰ μεταβάλητε ἐπὶ τὸ κρεῖττον τὸν τρόπον καὶ τὴν πολιτείαν σας, καὶ νὰ ἐνεργῆτε ἀπαραβάτως καὶ νὰ διατηρῆτε ἀπαρατρέπτως ὅσα καὶ διὰ τῆς παρουσίας ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, καὶ διὰ τοῦ σιγιλλιώδους γράμματος ὀριζόμεθα καὶ ἀποφαινόμεθα, καὶ νὰ κλίνητε τὸν αὐχένα 40

- εἰς ὅσα ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου καὶ τῆς σχολῆς ἔχουν νὰ ἐνεργοῦν οἱ διαληφθέντες, χωρὶς νὰ φαίνησθε εἰς τὸ παραμικρὸν ἐναντιούμενοι καὶ καὶ ἀντιπραττοντες, καθότι ἤξεύρετε βεβαίως ὅτι ὅποιος φωραθῆ τοῦ λοιποῦ ἄτακτος, ἰδιόρρυθμος, ἀπειθῆς καὶ παραβάτης τῶν τε ἐκκλησιαστικῶς παρ' 5 ἡμῶν ὀριζομένων καὶ διαταττομένων, ὁ τοιοῦτος ὄχι μόνον ἔχει νὰ ἀποβάλληται κακῶς ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου, ἀλλὰ γνωστοποιούμενος καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἔχει νὰ δοκιμάσῃ δριμυτάτην τὴν ἐκδικὸν αὐτῆς παιδείαν καὶ τιμωρίαν· ὅστις δὲ φθάσει, ὃ μὴ γένοιτο, νὰ ἀποβληθῆ ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου ἢ οἴκοθεν νὰ ἀπομακρυνθῆ, ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου ἀπολυτήριον γράμμα,
- 10 ἐπειδὴ χωρὶς αὐτοῦ τοῦ γραμματος θέλει γνωρίζεται διὰ παντὸς μέλος τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου, καὶ μετὰ θάνατόν του ἀφεύκτως θέλει περιέρχεται ἡ περιουσία του εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον, εἴτε αὐτόθι τελευτήσαντος, εἴτε ἀλλαχοῦ, ἀπαιτουμένη παρὰ τοῦ σχολάρχου καὶ τοῦ ἡγουμένου, τῶν τε ἐπιστατῶν καὶ τῶν ἐπιτρόπων, καὶ δικαίως λαμβανομένη, ὅθεν ἂν εὐρεθείη.
- 15 Οὕτω τοίνυν γινώσκοντες, γένησθε τέκνα ὑπακοῆς, καὶ κλίνατε τὸν αὐχένα εἰς ὅσα κατὰ πρόνοιαν ἐκκλησιαστικὴν ἐνηργήσαμεν, καὶ συμβουλεύομεν ὑμῖν πατρικῶς, καὶ ἐπιτάττομεν ἐκκλησιαστικῶς ἀφορῶντα καὶ εἰς ψυχικὴν ὑμῶν σωτηρίαν, καὶ εἰς βελτίωσιν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ εἰς ὠφέλειαν τῆς ἀρτισυστάτου σχολῆς, διὰ νὰ ἀξιωθῆτε καὶ τῶν ἐγκαρδίων
- 20 ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, καὶ νὰ ἔχητε ἀδιάλειπτον τὴν παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἀγάπην καὶ προστασίαν. Οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως ἔξ ἀποφάσεως· ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

, αωιη', Μαΐου ιγ'.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Ἡ θεὰ τὴν ὁποίαν παρουσιάζουν τὰ ἔρεϊπια τῶν μονῶν τούτων μοῦ προκαλεῖ βαθεῖας συγκινήσεις καὶ προσπαθῶ μετὰ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος νὰ ἀναστήσω διὰ τῆς φαντασίας τοὺς πρώτους οἰκιστὰς τῶν ἱερῶν τούτων ἐνδιαιτημάτων. Ἀνευθυριάστως δὲ ὁμολογῶ ὅτι ἀγαπῶ τοὺς καλογήρους, ὄχι τοὺς ὀκηνηροὺς, παχυσάρκους καὶ λάγνους ἡσαοφόρους τῆς παρακμῆς, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῷ μέσῳ τῆς κτηνώδους μεσαιωνικῆς κοινῶνίας μόνους σώσαντας τὸ ἔνστικτον τῶν πνευματικῶν ἀπολαύσεων, καὶ ὅτε μὲν διανυκτερεύοντας γονυπετεῖς ἐπὶ ψυχρᾶς πλακός, ὅτε δὲ ἀκαμάτως ἐργαζομένους πρὸς διάσωσιν τῶν κειμηλίων τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Καὶ οἱ μᾶλλον δὲ ἀδιάλλακτοι ὀπαδοὶ τῶν συγχρόνων ἀθειστῶν δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀρνηθῶν, ἂν ἔχουν νοῦν καὶ καρδίαν, ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μακρᾶς μεσαιωνικῆς νυκτὸς ἡ μόνη παραμένουσα ἀκτις διανοητικοῦ φωτὸς ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ ὄχρου μετώπου τοῦ καλογήρου. Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον εἶνε τὸ νὰ τέρωμαι ἀποτίμων εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ συμπαθοῦς σεβασμοῦ.

Ἄν εἶχον γεννηθῆ εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, ἤθελα βεβαίως ζητήσῃ παρ' αὐτοῖς τὴν ἡσυχίαν τοῦ κελλίου, μέχρις οὗ ἀπολαύσω τὴν εἰρήνην τοῦ οὐρανοῦ. Τίποτε δὲν γνωρίζω ὅπερ νὰ συμφωνῆ περισσότερο μὲ τὸν χαρακτῆρά μου ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ μοναχοῦ. Καὶ ἂν ἤμην καλόγηρος ἤθελα διάγει ἀφρόντιδας ἡμέρας προσευχόμενος ἐν κατανύξει, γράφων μετ' ἀφελοῦς πίστεως θαυμαστὰ συναξάρια ἐπὶ σιλιπνῆς μεμβράνης, λύων τοὺς γρίφους ἀγνώστων χειρογράφων καὶ ἀνευρίσκων εἰς αὐτὰ μετὰ παλμῶν ἀνεκφράστου χαρᾶς τὴν Ἰλιάδα, ἢ σχεδιάζων Βυζαντινὰς ἐκκλησίας καὶ κατασκοπεύων τὸν δρόμον τῶν ἀστρων. Ἄλλὰ *tempora mutantur et nos mutamur cum illis*.

Ἐργαρον ἐν Ἄνδρῳ, Μαρτίου φθίνοντος 1936.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ